



USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

KOSOVO

PROGRAM ZA IMOVINSKA PRAVA (PRP)

NACIONALNO ISTRAŽIVANJE OSNOVOG STANJA
IMOVINSKIM PRAVIMA NA KOSOVU

JUN 2015

Ova publikacija je izrađena za Agenciju Sjedinjenih Država radi pregleda.
Publikaciju je pripremio Tetra Tech.

Pripremljeno za Agenciju Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj, USAID Ugovor broj AID-OAA-I-12-00032/AID-167-TO-14-00006 – Program imovinskih prava na Kosovu pod Ugovorom neodređenog iznosa (IQC) o jačanju prava stanovanja i resursa (STARR)

Kontakti za Tetra Tech:

John (Jack) Keefe, stariji tehnički savetnik/rukovodilac
159 Bank Street, Suite 300
Burlington, Vermont 05401
Tel: (802) 495-0282
E-pošta: jack.keefe@tetratech.com

Don Cuizon, rukovodilac projekta
159 Bank Street, Suite 300
Burlington, Vermont 05401
Tel: (802) 495-0309
E-pošta: don.cuizon@tetratech.com

PROGRAM ZA IMOVINSKA PRAVA (PRP)

NACIONALNO ISTRAŽIVANJE OSNOVNOG
STANJA IMOVINSKIM PRAVIMA NA KOSOVU

JUN 2015

ODRICANJE OD ODGOVORNOSTI

Stavovi autora izraženi u ovoj publikaciji nisu neophodno stavovi Agencije Sjedinjenih Američkih Država za međunarodni razvoj niti Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	II
KRATAK PREGLED	III
GLVANI NALAZI.....	III
DODATNI NALAZI	IV
1.0 UVOD I OSVRT	1
2.0 METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	2
3.0 REZULTATI ISTRAŽIVANJA	4
3.1 UPOZNATOST GRAĐANA U VEZI IMOVINSKIH PRAVA	4
3.1.1 Imovinska Prava	4
3.1.2 Pravo Na Nasledtvo	7
3.1.3 Imovinske Transakcije (Nekretnina).....	10
3.1.4 Vlasništvo	12
3.2 MIŠLJENJA GRAĐANA, STAVOVI I OBHEĐENJE U VEZI PRAVA ŽENA NA NASLEĐIVANJE IMOVINE	17
3.3 ZADOVOLJSTVO SA SUDSKIM SLUŽBAMA U REŠAVANJU IMOVINSKIH PRAVA	35
4.0 ZAKLJUČAK	52

KRATAK PREGLED

Sa namerom da se stvori detaljniji pregled o stavovima javnosti prema imovinskim pravima u celini i posebno o ženskim pravima imovinskog nasledstva, TETRA TECH je ugovorio UBO Consulting za sprovođenje istraživanja kako bi se stiglo znanja o stavovima javnog mnjenja o pravima vlasništva, prava žena za nasledstvo i njihovo zadovoljstvo sa uslugama suda u rešavanju imovinskih sporova. Za ovu istraživanje upotrebljen je uzorak od 1,250 odraslih osoba na Kosovu. Uzorak sačinjen od tri pod grupa: 850 K- Albanca, 200 K- Srba i 200 K-drugih manjina.¹ Istraživanje je sprovedeno u vremenskom periodu između 3 Aprila, 2015 i 27 Aprila, 2015.

Za jasnije i dublje razumevanje šušine o stavovima/ponašanju građana u vezi prava žena za nasledstvo, UBO Consulting je takodjer sproveo 15 fokus grupe sa građanima širom Kosova. Fokus grupe su sprovedene sa pripadnicima različitih zajednica kao što su Albanci, Srbi, Romi, Aškalijska i Egipćanska. Takođe, da bi se dobile konkretnije informacije na temi zadovoljstva sa sudovima, održana je posebna fokus grupa sa osobama koje su imali iskustva sa sudskim predmetima u vezi nasledstva imovine. Fokus grupe su se održale u vremenskom periodu između 16 Aprila, 2015 i 30 Aprila, 2015.

GLVANI NALAZI

- Od sve upitanih osoba, 78% su se izjasnili da u njihovim porodicama nema nijedna žena registrovana kao vlasnica imovine. Od sve ispitanika 16% od njih se izjasnilo da jedan član ženskog roda njihove porodice je upisana kao vlasnica imovine, dok je broj onih koji je izjavilo da je više od jedne žene upisana kao vlasnica imovine mnogo mali (6%)
- U poređenju sa muškim ispitanicima, žene su se u većoj meri izjasnili da smatraju svojinu "imovinu stečenu tokom braka" (35% Žena naspram 26.7% Muškarci). S druge strane, ispitanici muškog roda u većoj meri veruju da njima pripada više "imovina nasledena od roditelja" (80% Muškarci naspram 47% Žena).
- Od sve upitanih osoba, 59% se izjasnilo da žene treba da nasleduju imovinu od njihove rođene porodice, u poređenju sa 35% koji su se izjasnili suprotno. Šezdeset i dva procenta ispitanika žena smatraju da žene treba da imaju pravo na nasledstvo, u poređenju sa 55.6 procenta ispitanika muškog roda.
- Od sve upitanih osoba, 62% ne znaju ni jednog slučaja u kojem je ženska osoba nasledila imovinu, dok njih 19% znaju za takav slučaj.
- Velika većina ispitanika sa ovog istraživanja veruju da se žene odriču ili povlače sa svojih prava na nasledstvo (87%). Njih samo 10% od su izjavili da se žene ne odriču ili povlače sa svoja prava na nasledstvo imovine

¹ Ostale manjine uključuju pripadnike Roma, Aškalijska, Egipćana, Turci, Bošnjaci, Hrvatski, i Goranske zajednice koje žive na Kosovu

DODATNI NALAZI

- Od sve upitanih osoba, 23% je izjavilo da ne smatra sebe kao vlasnika neke nepokretne imovine. Žene imaju veću mogućnost od muškaraca verovanja da one ne poseduju prava na nekretnine (29% žena naspram 17% muškaraca)
- Ne postoji značajna statistička razlika između etničke pripadnosti u vezi znanja o neophodnih dokumentima za izvršavanje transakcije sa nepokretnom imovinom ($p=.093$).
- Ova istraživanje predstavlja opšti nedostatak ovog znanja: 39,3% ispitanika Albanske pripadnosti, 42% ispitanika ne Srpske manjine i 23% ispitanika Srpske pripadnosti su se izjasnili da imaju znanja o osnovnim dokumentima koji su neophodni za izvršavanje transakcije o nepokretnoj imovini.
- U regionu Uroševca, ukazuje na veoma nizak stepen znanja o transakcijama nasledstva i transakcijama za nekretnine u odnosu na druge regione. Samo 6.2% od njih je imalo znanje o dokumentima za transakciju nekretnina, u poređenju sa 25% i 57% u druge regije, i samo 15.6% od njih za nasledstvo upoređeno sa 27% i 57% sa drugim regijama. Slično tome, stanovnici Uroševca u manjoj meri misle da žene (majke i kćeri/sestre) mogu pokrenuti postupak za rešavanje nasledstva (9.9%/4.2%) ili transakciju za nekretnine (4.6%/1.1%). Takođe stanovnici Đakovice ne prepoznavanju pravo žena na (nasledstvo: 15.1%/7.2%; nekretnine: 6.2%/2.2%)
- U principu, ispitane osobe su mišljenja da su jedino očevi članovi porodice koji mogu da izvrše transakcije za nekretnine (kupovina/prodaja/najam/hipoteka). 73% ispitanih osoba smatra da jedino "otac" kao član porodice može da izvrši transakcije za nekretnine, sa druge strane njih 25 procenta smatra da "sin/brat" može da uradi transakciju a samo 24 procenta smatra da "majka" može da izvrši takvu transakciju. Navedenih 24 procenta ispitanika koji smatraju da je "majka" osoba koja može da uradi transakciju, su isti ti koji su odgovorili tačno na pitanje gde svi članovi porodice imaju pravo podnošenja zahteva.
- U Pečkom regionu, 55.2% ispitanika i u regionu Đakovice 32.6% njih su se izjasnili da jedna žena njihove porodice upisana kao vlasnik, u poređenju sa vrednostima u ostalim regionima koji se kreću od 13.1% do 16.3%.
- Ispitane osobe Srpske pripadnosti (41%) su se izjasnili u većoj meri od ispitanika Albanske pripadnosti (16%) gde najmanje jedan od članova njihove porodice ženskog roda upisan kao vlasnik. Ovo ukazuje na to da Albanska zajednica može imati jače kulturne stavove protiv žena vlasništva nad imovinom.
- Većina ispitanika ženskog pola je izjavilo da ne znaju u vezi dokumentacije koja je neophodna za podnošenje zahteva rešavanje nasledstva. Naime, 66% od ispitanih žena je izjavilo da ne znaju za te dokumente, u poređenju sa 48% ispitanih muškaraca koji su izjavili isto.
- Ispitanici Albanske pripadnosti (41%) i ne-Srpskih manjina (39%) ukazivali su da imaju više znanja o vezi dokumentacije koja je neophodna za pokretanje zahteva za rešavanje nasledstva, u poređenju sa ispitanicima Srpske pripadnosti (22%)
- S druge strane, procenat ispitanika Srpske pripadnosti koji ne znaju za nijedan slučaj u kojem je ženska osoba u njihovom okruženju nasledila imovinu je 17%, Albanaske pripadnosti 65% a procenat ne Srpskih manjinskih grupa je 39%.
- Procenat ispitanika ženskog pola (34%) koje su rekle da su se odrekle svojih prava na nasleđivanje imovine je značajno veći od muškaraca koji su izjasnili isto po tome pitanju (6%).

Međutim, ipak treba napomenuti da ovi procenti potiču od manje grupe ispitanika od tih su prošli kroz postupak rešavanja nasleđene imovine (33% žena ispitanika i 36% muškaraca).

- U regionu Uroševca , 98,4% ispitanika se slažu da nasledstvo treba da bude ravnomerno podeljeno između žena i muškaraca i oko 84.5% od njih veruju da žene trebaju da naslede od njihove rođene porodice, dok u Peč samo 47.5% od njih se slaže da žene i Muškarci treba da imaju jednaka prava nasleđivanje i samo 29.2% se slaže da žene treba da naslede od rođene porodice.
- U principu, majke se smatraju glavnim pristicama nasledstva, a zatim slede očevi. To zavisi od regiona. U Đakovici, samo 3% ispitanika izjavilo je da očevi podržavaju to, međutim u Uroševcu vrednosti ide do 72.4%. U Mitrovici, 40.2% su se izjasnili da su očevi najveći podržaci, međutim u Prizrenu to je reklo samo 11% od njih. Ostali regioni se kreću od 25% do 39%. U Uroševcu javnost smatra da su majke te koje najviše podržavaju (87.4%) za razliku od Đakovice (6.6%). Ostali regioni vrednosti se kreću između 26% i 64.7%.
- Od sve upitanih osoba, 57% se izjasnilo da njihova porodica još nije prošla kroz proces podele nasleđa.
- Samo 5% ispitanika se izjasnilo da imaju predmet na sudu u vezi nasleđa. Od njih 2.2% su osobe ženskog roda a 6.9% muškaraca.
- Većina ispitanih osoba ženskog roda (67%) koje su uključene u imovinskim predmetima (samo 2% ispitanika žena) su navele da je muški član njihove porodice osoba koja je pokrenuo sudski postupak.
- Samo 22% ispitanika koji su imali imovinski spor u sudu su se izjasnili zadovoljni sa vremenskim rokom obrade predmeta.

1.0 UVOD I OSVRT

Uprkos suštinskom napredku u poslednjih deset godina , Kosovo se součava sa globalnim izazovima za postizanje rodne ravnopravnosti. To podrazumeva i nejednak pristup žena ekonomskim i prirodnim mogućnostima.² Vladavina zakona na Kosovu se karakteriše sa slabo definisanim i sprovedjenjem imovinskih prava, a posebno imovinska prava žena i manjinskih grupa. Nedostatak efikasnog režima imovinskih prava slabi demokratsko upravljanje, i utiče negativno na ljudska prava, oslabljuje žene i sprečava održiv ekonomski rast. U 2014, žene su imale u vlasništvo samo 15.2% nekretnina na Kosovu, uključujući i zemlju.³

Od USAID-a je Tetra Tech agenciji dodeljen ugovor za sprovedjenje Programa imovinskih prava (PRP) na Kosovu. Cilj programa imovinskih prava je da se unapređuje režim imovinskih prava na Kosovu, jačanje vladavine zakona i ekonomskog rasta i ulaganja.

Tetra Tech radi na četiri glavna cilja u okviru programa:

- Bolja koordinacija i prioriteta politike;
- Unapređene sudske procedure u vezi sa imovinskim potraživanjima;
- Unaprediti prava žena na korišćenje imovine u praksi; i
- Unapređena komunikacija, pristup informacijama i shvatanje imovinskih prava.

PRP program je ugovorio UBO Consulting za sprovedjenje istraživanja osnovnog stanja u cilju prikupljanja podataka vezane sa indikatorima. Istraživanje osnovnog stanja pokriva:

- Zadovoljstvo građana sa uslugama suda u rešavanju imovinskih sporova,
- Stavovi/ njihovo ponašanje o vezi prava žena za nasledjivanje imovine i o uključivanju u ekonomskim aktivnostima
- Upoznatost građana o svojim imovinskim pravima

² Strategija ravnopravnost spolova 2014 - 2017, UNDP Kosovo, Avgust 2014

³ Izveštaj Katastru Imovine za vlasništvo na Kosovu, Mart 2014

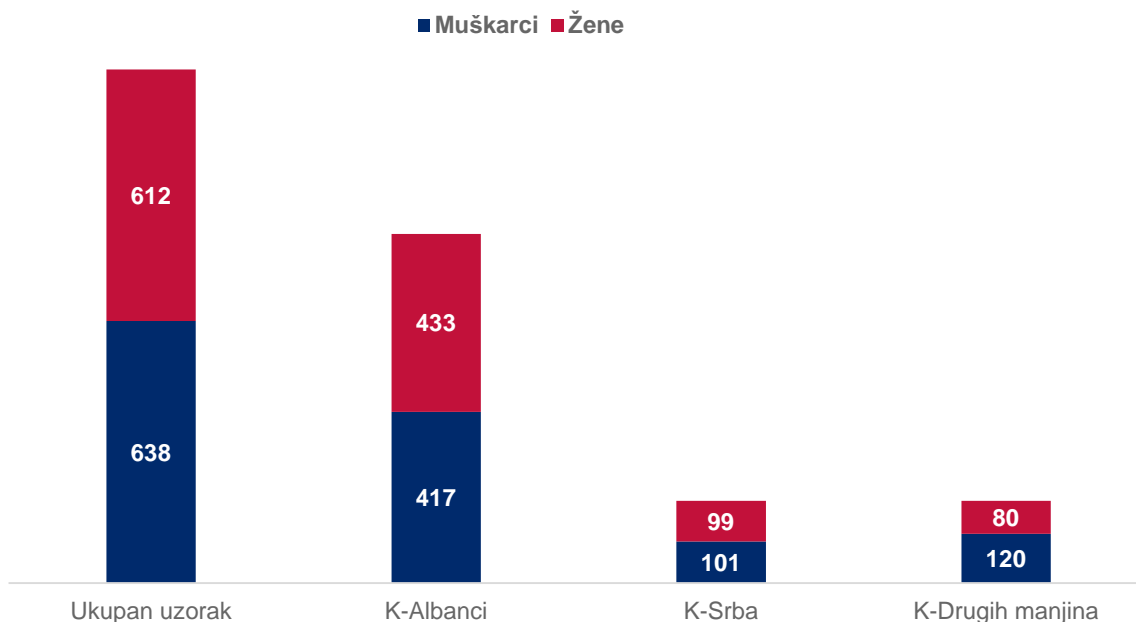
2.0 METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Za ovu studiju je korišćena miksna-metodologija kvalitativnih i kvantitativnih istraživanja. Istraživanje se sastoji od:

- Kvantitativnod dela istraživanja sa 1,250 ispitanika
- 15 fokus grupe sa različitim kategorijama ispitanika

Intervju lice u lice su sprovedeni sa 1,250 odraslih osoba (doba 18+). Uzorak stanovništva se sastoji od tri podgrupe: 850 Albanaca, 200 Srba i 200 drugih manjina. Margina greške za celi uzorak je $\pm 3\%$.

Prikaz 1. Podela uzorka po polu



Gornji prikaz pokazuje raspodelu tri podgrupe uzorka po polu i etničkoj pripadnosti. Prosečna starost 1.25 ispitanika u istraživanju je 38.56 godina, raspon ispitanika između 18 i 84 godina. Prosečna vrednost članova po domaćinstvu ispitanika je 5.8, u rasponu od 1 do 23 članova.

Rad na terenu za istraživanje je sprovedjen u vremeskom periodu između 3-27 Aprila 2015 godine.

Osim kuantitavnog istraživanja, sesije fokus grupa su korišćene za dobijanje kvalitativnih rezultata o vezi percepcija građana za pitanja kao što su:

- Upoznatost građana o njihovim imovinskim pravima.
- Stavovi/ njihovo ponašanje o vezi prava žena da naslede imovinu i da se uključe u ekonomske aktivnosti i
- Zadovoljstvo građana sa uslugama suda u rešavanju imovinskih sporova (samo sa fokus grupa sa korisnicima suda)

Diskusije fokus grupa su se radili sa građanima Albanske pripadnosti (specifičan pol), sa muškarcima Aškalijske, Romske i Egipćanske etničke pripadnosti, i sa korisnicima sudskih usluga. Distribucija fokus grupa je prikazana na tabeli.

Prikaz 2. Distribucija fokus grupa

Ciljna grupa	Sesija muškaraci	Sesija žene	Ukupno
Gradjani Albanske pripadnosti	4	4	8
Gradjani Srpske pripadnosti	2	2	4
Gradjani Aškalijske, Romi i Egipćani	1	0	1
Korisnici suda	1	1	2
UKUPNO	8	7	15

U dve fokus grupe sa korisnicima suda, UBO Consulting je koristio informacije iz upitnika kako bi mogao izabrati ispitanike koji su imali iskustva sa sudskim predmetima oko imovine/nasledstva u prošlosti. Za ostatak 13 drugih fokus grupa, korišćeni su kvalifikacijska pitanja kako bi se osiguralo da izabrani ispitanici nisu imali prethodno iskustvo sa sudskim predmetima u vezi sa imovinom/nasledstvo.

Fokus grupe su održane u vremenskom periodu između 16 -30 Aprila, 2015.

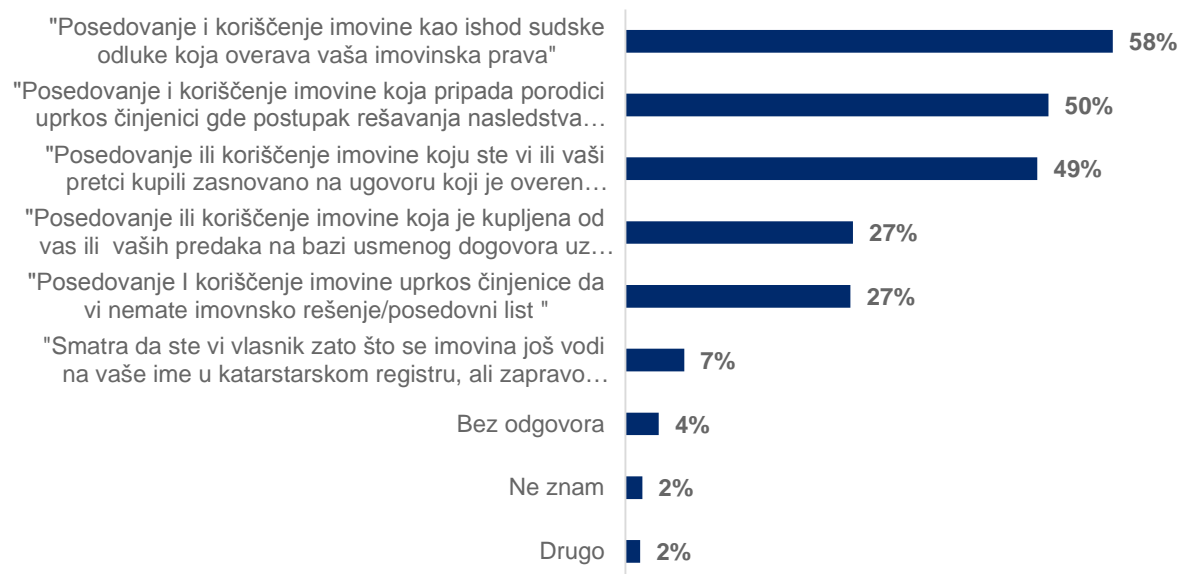
3.0 REZULTATI ISTRAŽIVANJA

3.1 UPOZNATOST GRAĐANA U VEZI IMOVINSKIH PRAVA

3.1.1 IMOVINSKA PRAVA

Ispitanici su se pitali da li oni poseduju neku imovinu, i šta znači imovina za njih. Od sve upitanih osoba 23% je izjavilo da ne smatraju sebe kao vlasnika neke nekretnine. Žene su imali više tendenciju da veruju da ne poseduju neku nekretninu (29% žena naspram 17% muškaraca). Tri glavna odgovora na pitanje šta podrazumevate "sa imovinskim pravima na vašu imovinu" su : "posedovanje i korišćenje imovine kao ishod sudske odluke koja overava vaša imovinska prava"(58%), "posedovanje i korišćenje imovine koja pripada porodici uprkos činjenici gde postupak resavanja nasledstva nije pokrenut" (50%), i "posedovanje ili korišćenje imovine koju ste vi ili pretci kupili zasnovano na ugovoru koji je overen ili noteriziran (formalni ugovor)" (49%). Nije bilo velika razlika između odgovora muškaraca i žena u tom pogledu. U Uroševcu, preko 94% ispitanika je izabralo opciju sa presudom, ovaj procenat je bio veći nego u ostalim regionima i može da ukazuje da postoji razlika u odnosu građana prema sudovima. Porodičnu imovinu i druge imovine ispitanici razlikuju jednu od druge. Važnost registracije/formalizaciju kupljene imovine ili dobijene sudskom presudom, ali većina ispitanika smatraju da imaju prava na porodičnu imovinu i bez formalnog sudskog postupka.

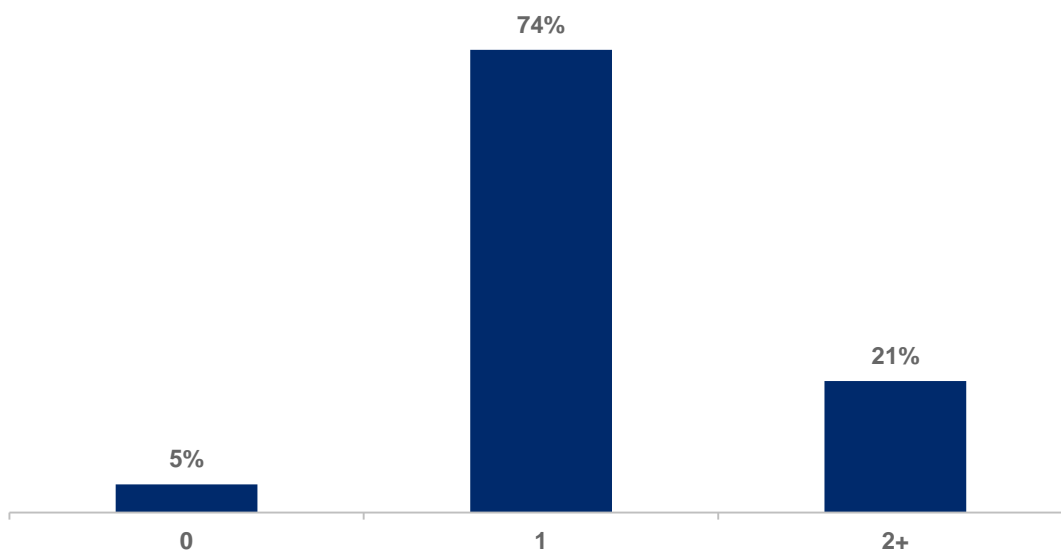
Prikaz 3. Da li možete da nam opišete šta vi podrazumevate sa imovinskim pravima na vašu imovinu?



Primetljive su manje razlike između etničkih grupa. Ispitanici Srpske pripadnosti (25%) pokazivalu su više spremnosti od ispitanika Albanske pripadnosti (11%) u definisanju prava na imovine kao “posedovanje i korišćenje imovine uprkos činjenice da nemate imovinsko rešenje/posedovni list”, dok anketirana lica Albanske pripadnosti imali veću tendenciju da izjave da pravo imovine znači “posedovanje i korišćenje imovine kao ishod sudske odluke koja overava imovinska prava”(26% Albanacanaspram 19% Srba).

Većina ispitanika (74%) je izjavilo da samo jedan član njihove porodice je registrovan kao vlasnik imovine, a s druge strane 21% je izjavilo da dva ili više člana porodice su registrovani kao vlasnici imovine. Sa druge strane, oko 5 procenat tvrdi da nijedan član njihove porodice aktuelno nije registrovan kao vlasnik. Važno je da izraz “član porodice” nije definisan, i zato može se tumačiti kao živa ili mrtva osoba.

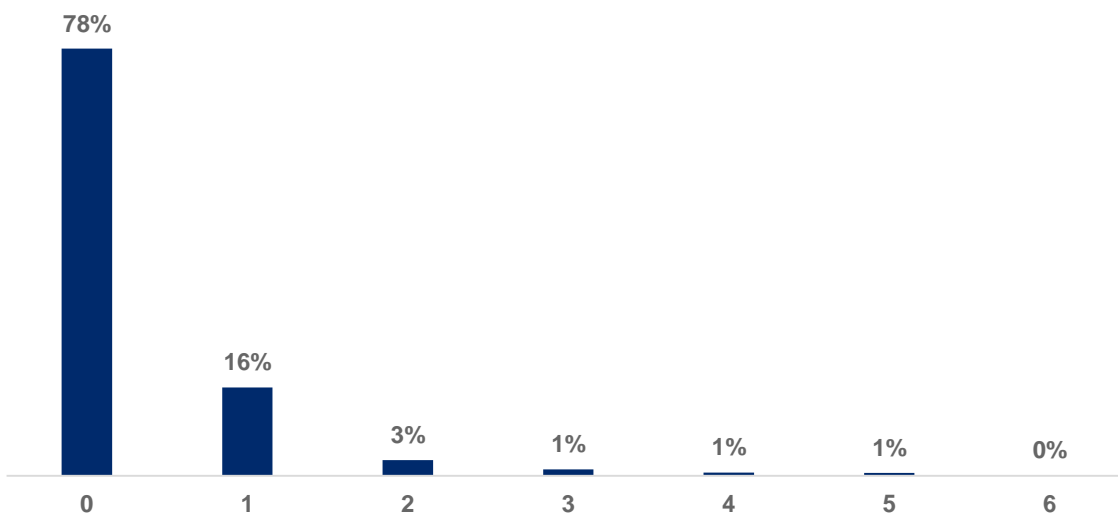
Prikaz 4. Koliko članova vaše porodice su registrovani kao vlasnici imovine?



Broj žena registrovanih članica domaćinstva kao vlasnica imovine je suviše mali. Od sve upitanih osoba 78% od ispitanih su izjavili da u njihovim porodicama nijedna žena nije upisanih kao vlasnica imovine. Njih 16% je izjavilo da samo jedna žena u njihovoj porodici upisana kao vlasnik, dok veći broj ispitanika koji su izjavili da više nego jedna žena u njihovoj porodici je upisana kao vlasnik imovine je vrlo mali (6%). Ispitane osobe Srpske pripadnosti (41%) su naveli vecu tendenciju ka višem broju, gde najmanje jedna žena je upisana kao vlasnik imovine u odnosu na ispitanike Albanske pripadnosti (16%).

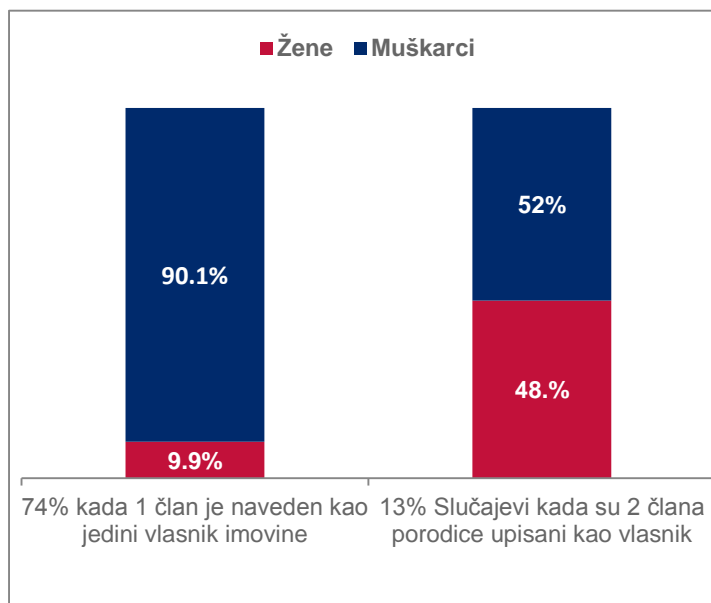
U Pečkom regionu 55.2%, i regionu Đakovice 32.6% ispitanika je izjavilo da ima žena u njihovoj porodici koje su upisane kao vlasnik imovine u poređenju sa samo 13.1% i 16.35% u drugim regionima.

Prikaz 5. Koliko od ovih registrovanih članova porodice su žene?



U 90% slučajeva, gde je samo jedan član porodice naveden kao jedini vlasnik imovine, to je muški član. Međutim, u slučajevima gde su dva člana porodice upisana kao vlasnici imovine, 48% su žene i 52% su muškarci. Iz ovoga možemo zaključiti da 13% celokupne imovine je upisana kao zajedničko.

Prikaz 6. Koliko od ovih registrovanih članova porodice su žene? – Podela po polu



3.1.2 PRAVO NA NASLEDSTVO

Na pitanje da li znate koji članovi vaše porodice imaju mogućnost da podnesu zahtev za rešavanje nasledstva samo 24% ispitanika je odgovorilo ispravno.⁴ Većina ispitanika smatra da "otac" (69%) može da podnese takav zahtev, zatim "sin/brat" (45%) i "majka" (35%). Obe strane, muškarci i žene, uglavnom veruju da muškarci u svojoj porodici mogu da pokrenu ove postupke.

Preko 95% ispitanika u Pečkom regionu i preko 93% u region Đakovice smatraju da samo otac ima pravo na zahtev za nasledstvo, u poređenju sa manjim procentom u drugim regionima. U regionu Uroševca, samo 4% smatraju da majka može da podnese takav zahtev. Ovi niski procenti mogu značiti pogoršanje situacije za žene i njihova prava na nasleđivanje u ovom regionu.

Nije bilo velike razlike preko različitih starosnih grupa.

Na pitanja koja bi imovina trebala da pripadne obojici pratnera (mužu i ženi), oko 90% ispitanih osoba je izjavilo da "imovina stečena tokom braka" treba da pripadne obojici supružnika.

Manji broj ispitanika su rekli da "imovina nasleđena od roditelja sa bilo koje strane" (31%) treba da pripadne obojici supružnika, a još manji broj je izjavio da "imovina stečena od bilo kog partnera pre braka" (24%) treba pripasti obojici supružnika. Samo 10% ispitanika smatraju da "Ne raspodeljena imovina roditelja/rodbine sa bilo koje strane" treba da pripada obojici supružnika.

Prikaz 7. Prema vašem mišljenju, koja bi imovina trebala da pripadne obojici partnera (mužu i ženi)?



Većina žena (91%) i muškaraca (89%) izjavilo se da imovina stečena tokom braka treba da pripadne obojici supružnika. U tom smislu došlo je do značajnih promena između oženjenih i neoženjenih ispitanika, gde 92% oženjenih ispitanika je izjavilo da imovina stečena tokom braka treba da pripadne obojici partnera, u odnosu prema 86% neoženjeni ispitanika koji su izjavili istu stvar.

Ovo ukazuje na razliku između percepcije prema kupljenje i nasleđene imovinu. Ova činjenica je objašnjena na sesijama fokus grupa. Dok se većina učesnika u fokus grupama slažu da žene treba da

⁴ Set odgovora: otac, majka, kćer / sestra, sin / brat, suprug / zet, supruga / kćer u zakonu, i / ili bilo koje odrasle osobe u vezi sa porodičnim

nasleđuju polovinu imovine od svojih supruža, drugi su tvrdili da žena ima pravo samo na nasleđenu imovinu koja je stečena tokom braka, dok nema prava na nasleđenu imovinu supruža stečenu pre braka.

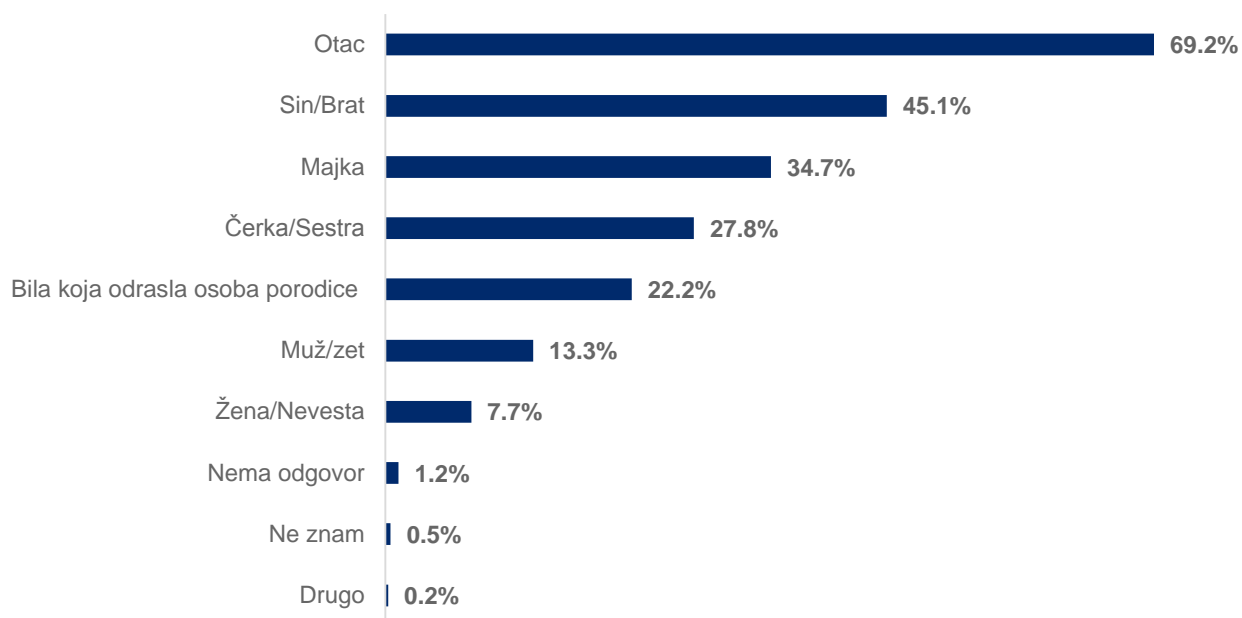
Učesnici iz Prištine imali su najviše znanja po navedenim pitanjima. Učesnici iz drugih regiona nisu bili mnogo informisani kako zakon definiše ova pitanja.

FOKUS GRUPA SESIJA PEČ

“Ja ne smatram nijednu imovinu mog muža kao svoju imovinu.”

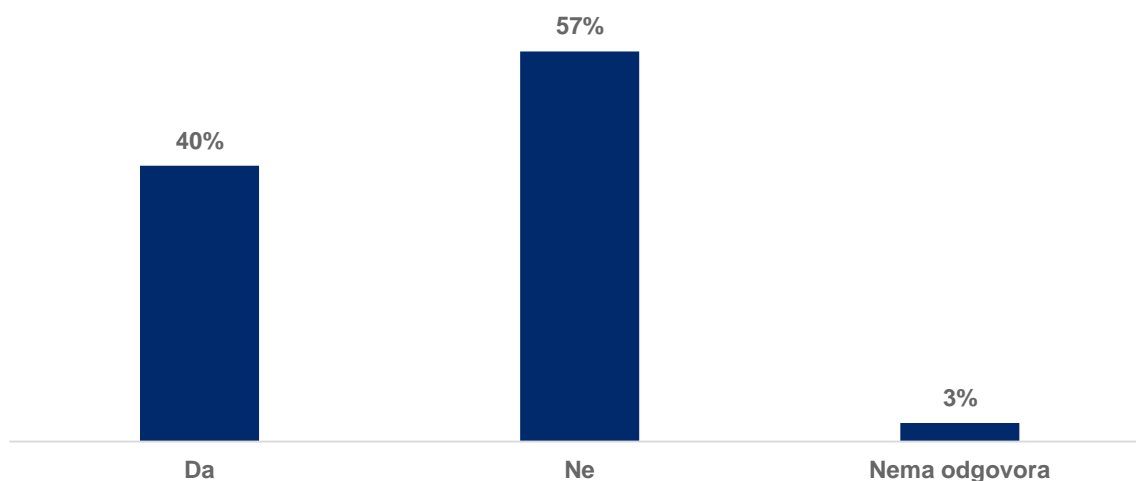
ŽENA UČESNIK

Prikaz 8. Da li znate koji članovi porodice mogu da podnesu zahtev za rešavanje nasledstva?



Ispitanici su se takodje pitali da li su upoznati sa osnovnim dokumentima koji su neophodni za podnošenja zahteva za rešavanje nasledstva. Od sve upitanih osoba 40% je izjavilo da imaju znanja, dok 57% nije imalo informacija u tome.

Prikaz 9. Da li znate koji su osnovni dokumenti potrebni za podnošenje zahteva za rešavanje nasledstva?

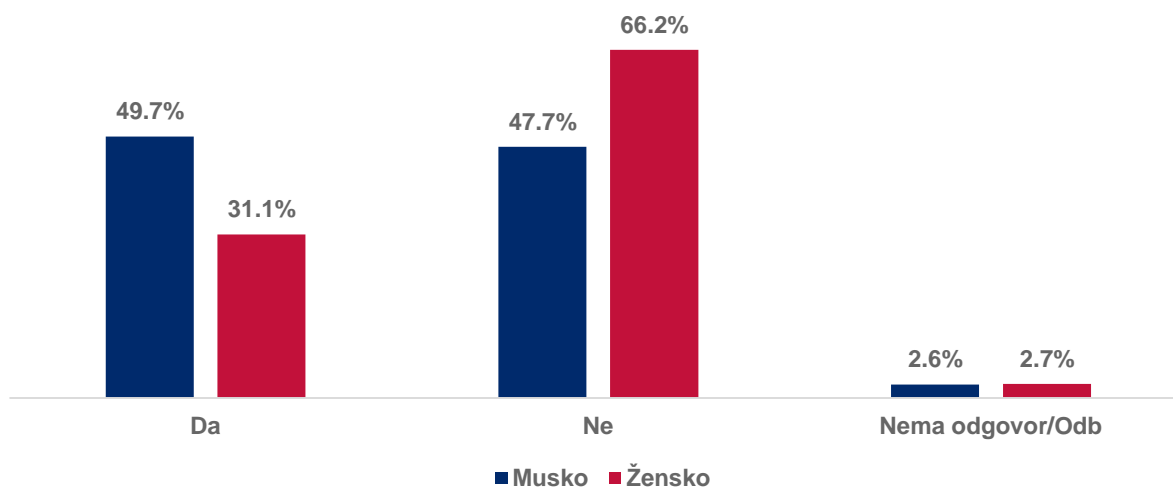


Broj ispitanih žena čine većinu onih koje su izjavili da nemaju znanja o potrebnim dokumentima za podnošenje zahteva za nasledstvo. Od žena 66% su izjavili da nemaju znanja, u poređenju sa 48% muškaraca koji su tvrdili istu stvar. Što se tiče etničke pripadnosti, ispitanici Albanci (41%) i manjina ne – Srba (39%) imali su više znanja za ove dokumente nego ispitanici Srba (22%).

Nije bilo realnih razlika preko starosnih grupa, iako je skoro 70% od 18-24 godina starosti nisu imali znanja, u odnosu sa 58% i 46% ostalih starosnih grupa.

Znanja u regionu Uroševca su bila izuzetno mala, samo 6.2% o sipitanika su imali informacija o potrebnim dokumentima za podnošenje zahteva za rešavanje nasledstva.

Prikaz 10. Da li znate koji su osnovni dokumenti koji su potrebni za podnošenje zahteva za rešavanje nasledstva? –Podeljeno po polu

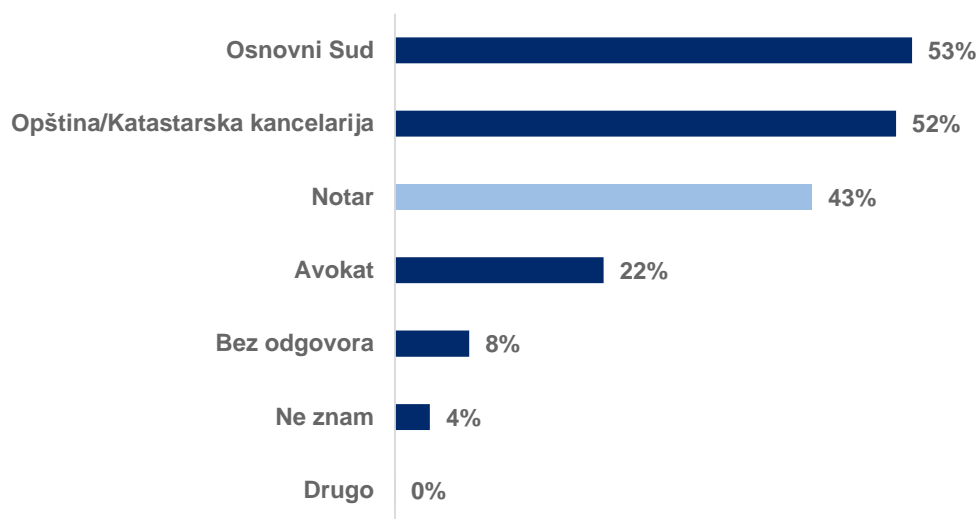


Ne pitanje gde treba da se podnese zahtev za rešavanje nasledstva, većina ispitanih su rekli da ovih zahtevi mogu da se podnesu u "osnovni sud"(53%), ili u "Opštinu/Kadastarka kancelarija"(52%). Samo

43% ispitanika je imalo informacija da zahtev za rešavanje nasleđstva treba da se podnese preko notara. Dok žene i muškarci su bili ravnopravni u njihovim odgovorima, samo 36% žena je imalo znanje da takav zahtev može da se podnosi preko notara, upoređeno sa 50% muškaraca. U isti način, Srba (13%) je imalo manje tendenciju nego Albanci (24%) i drugih manjina (27%) da identifikuju notara kao opciju u ovakvim slučajevima.

U tom smislu nije bilo velike razlike između starosnim grupama, osim za one preko 65 godina koji su imali manje sklonost (33%) da veruju da zahtevi za nasleđstvo treba da se podnesu kod notara, u poređenju sa drugim grupama (između 41% i 50%).

Prikaz 11. Da li znate gde možete da podnesete zahtev za rešavanje nasleđstva?



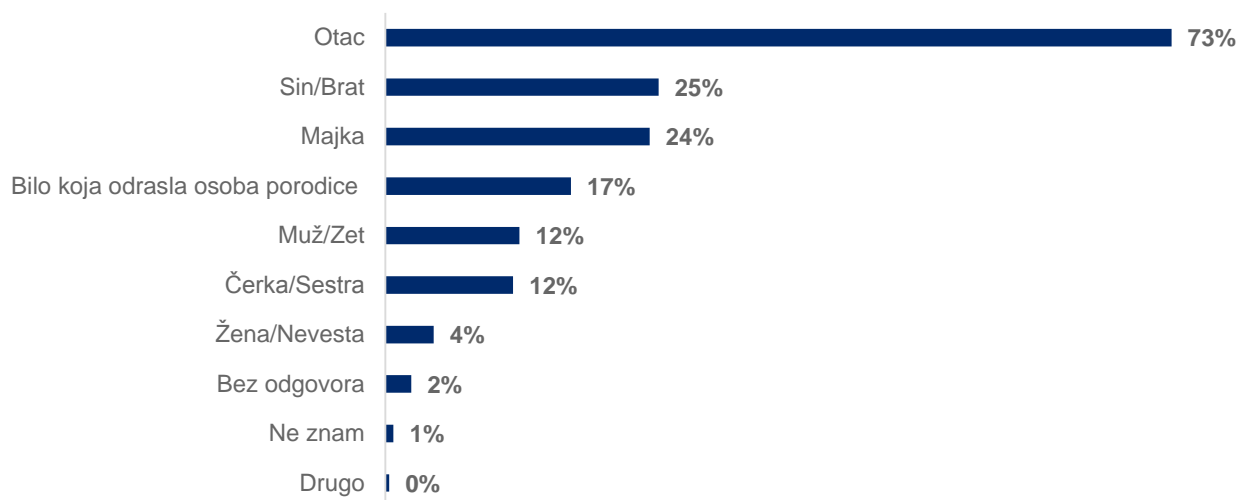
Ovo je takođe podržano od strane nalazima u fokus grupama, uzevši u obzir da većina muškaraca i žena koji su učestvovali bili su mišljenja da je broj žena koje nasleđuju imovinu na Kosovu je veoma mali na odnosu na muškarce. Glavni razlozi za to, prema nekim učesnicima fokus grupa, su vezane sa tradicijama i običajima, jer žene često ne zahtevaju na njihova prava na nasleđstvo jer “one ne žele da upropaste odnose sa porodicom i da se predrasude od društva”.

3.1.3 IMOVINSKE TRANSAKCIJE (NEKRETNINA)

Rezultati ispitivanja su pokazali da, isto kao proces nasleđstva, uopšteno u imovinske transakcije (kupovina/prodaja/iznajmljivanje/hipotekiranje) se smatra da ima prava samo “otac”. Od sve upitanih osoba, 73% veruju da je “otac” jedini član porodice koji treba da izvrši imovinske transakcije, 25% veruju da je “sin/brat”, i samo 24 procenat veruju da “majka” može da izvrši takvu transakciju.

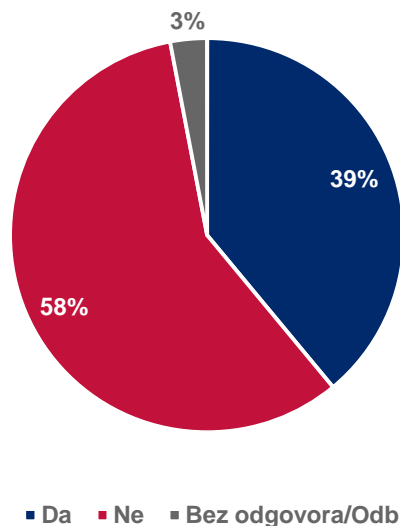
Od ovih 24 procenat ispitanika koji su izjavili da “majka” kao osoba koja može da izvrši transakciju nekretnina su oni ispitanici koji su odgovorili na pitanje izborom svakog člana porodice kao pravo na zahtev. U tom smislu nije bilo razlika između starosnih grupa. Po regionu, opet Peč i Đakovica su imale oko 90% ispitanika koji su odabrali samo oca, dok u drugim regionima ovaj procenat je iznosio od 45% do 85%. Konačno Albanci (44%) bili su više skloni da odabere oca u tom pogledu nego Srbi (19%).

Prikaz 12. Da li znate koji članovi porodice mogu da stupe u imovinsku transakciju (kupuju/prodaju/iznajmljuju/hipotekiraju)?



Od sve upitanih osoba, 38% se izjavilo da imaju znanja o potrebnim dokumentima koji su potrebni za izvršavanje imovinske transakcije (kupovina/prodaja/iznajmljivanje/hipotekiranje), dok je 58% izjavilo da nemaju informacija o ovim dokumentima.

Prikaz 13. Da li znate koji su osnovni dokumenti potrebni sa izvršanje imovinske transakcije (kupovina/prodaja/iznajmljivanje/hipotekiranje)?



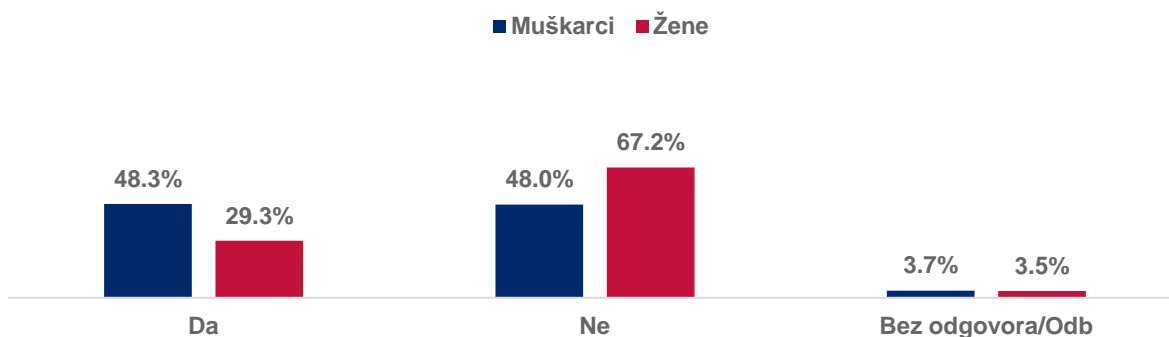
Žene ispitanice su izjavile da imaju manje znanja o imovinskim transakcijama. Samo 29% su izjavile da imaju znanja o dokumentima potrebne za izvršavanje imovinske transakcije, upoređeno sa 48% ispitanika muškaraca.

U tom smislu je bilo velika razlika između regiona. Samo, 6.2% ispitanika Uroševac su izjavili da imaju znanja o potrebnim dokumentima, dok u drugim regionima udeleno u rasponu od 25% (Đakovica) do 57% (Prizren).

Ovo može biti povezano sa podelom ili ukazuje na potrebu da se radi na predmetu, posebno tokom izrade plana za komunikaciju.

Nije bilo razlike između starosnih grupa u tom smislu, iako mlađi (18-24) i starije osobe (65+) navodi više da nemaju dovoljno znanja (65%) od drugih starosnih grupa (oko 55%)

Prikaz 14. Da li znate koji su osnovni dokumenti koji su vam potrebni sa izvršane imovinske transakcije (kupovina/prodaja/iznajmljivanje/hipotekiranje)? – Podeljeno po polu

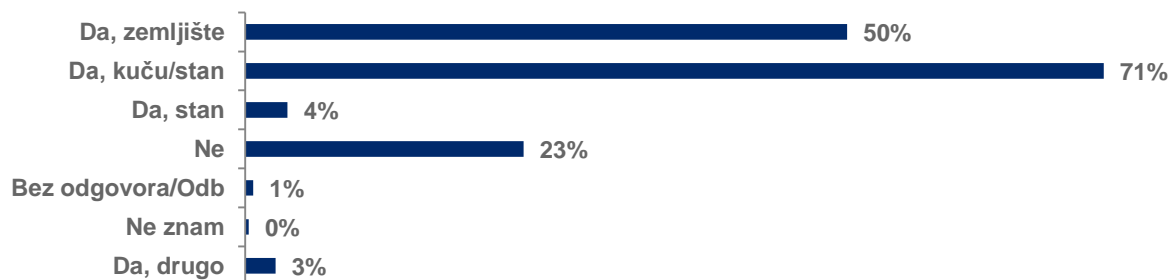


U podelje po nacionalnosti, rezultati pokazuju da ispitanici Albanskog etniciteta (39%) i ne manjina Srba (42%) veruju da oni imaju znanja o potrebnim dokumentima za izvršavanje imovinske transakcije upoređeno sa ispitanicima Srba(23.9%).

3.1.4 VLASNIŠTVO

Kada su se ispitanici pitali da li smatraju sebe kao vlasnike nekih nepokretnina, preko 71% ispitanica je odgovorilo da oni smatraju sebe kao vlasnike”kuća/stana”, 50% valsnik “zemljišta”, 4% vlasnik”stana”, i 23% su izjavili da nemaju vlasništvo za bilo koje nekretnina. Ipak ovo je samo percepcija vlasništva, pogledajte gore za više zajedničkih koncepata”vlasništva” među različitim grupama.

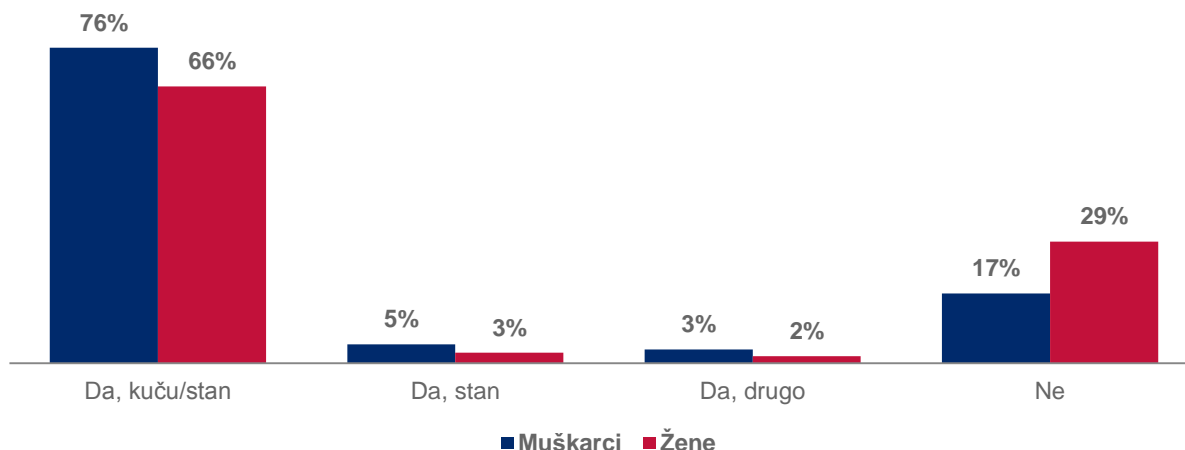
Prikaz 15. Molim vas , da li možete da nam kažete da li vi smatrate sebe kao vlasnika nepokretne imovine?



Ispitanici muškarci su pokazivali veću spremnost da izjave da su vlasnici neki nepokretnih imovina u odnosu na žene ispitanice, iako je razlika bila veća na pitanje da li je imovina registrovana. Onako kako se očekivalo, mlađi ispitanici su izjavili da oni ne poseduju neku imovinu (35.8% i 18-24 godina) od drugih starosnih grupa (između 13.2% i 26.7%).

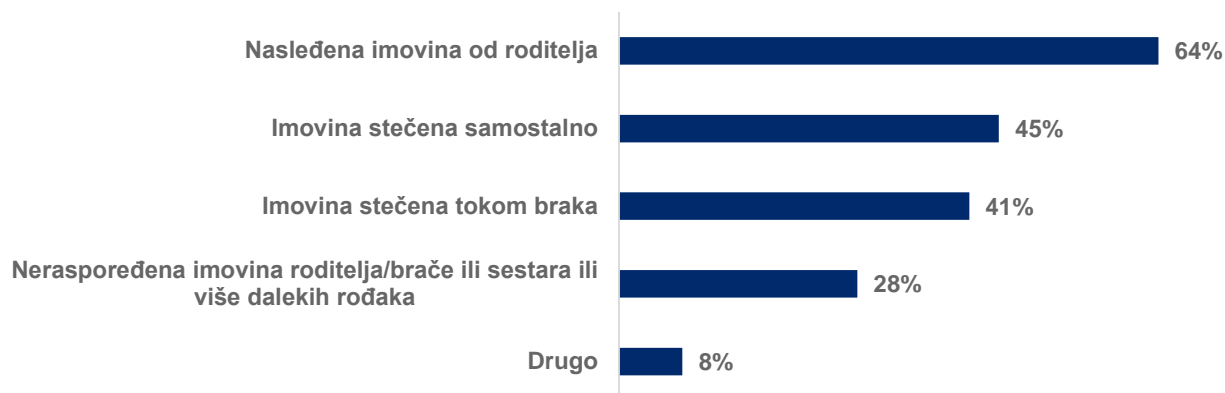
Stanovništvi regiona Prizrena imaju u vlasništvo manje imovine nego stanovništvi drugih regiona (44.8% suprotnim 8.7% i 27.7%).

Prikaz 16. Molim vas , da li možete da nam kažete da li vi smatrate sebe kao vlasnika nepokretne imovine? - Podeljeno po polu



Na pitanje koju imovinu smatrate svoju, 64% ispitanika je izjavilo da oni smatraju „nasledenu imovinu od roditelja” kao svoju, 45% je izjavilo da smatraju ”imovinu stečenu samostalno “,41% smatraju “imovinu stečenu tokom braka” i 28% smatraju “raspodeljenu imovinu njihovih roditelja/rođaka ili dalje” kao svoju imovinu.

Prikaz 17. Koju imovinu vi smatrate da je vaša?

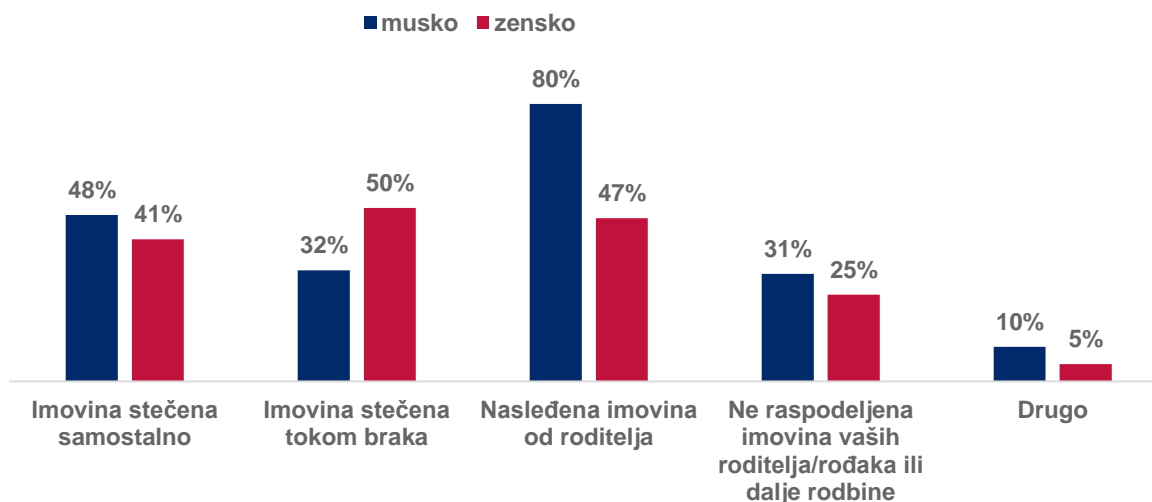


Upoređeno sa ispitanicima muškaraca, žene su izjavile da "više" imovina stečena tokom braka" je njihova (5% žena naspram 32% muškaraca). S druge strane, ispitanici muškarci izjavili su da "više" nasleđena imovina od roditelja" pripada njima (80% naspram 47% žena)

U Prištini i Peči, ispitanici imaju više tendenciju da poseduju imovinu koju su stekli tokom braka (60.1% i 73%) u odnosu na druge regione (između 1.4% i 46.8%). To može da se desi jer je lakše ili više prihvatljivo da se kupi nekretnina u urbanim sredinama nego u ruralnim.

U region Uroševca, samo 25.4% ispitanika su identifikirali imovinu kao njihovo vlasništvo, u poredjenju sa 49.2% i 71% sa drugim regionima.

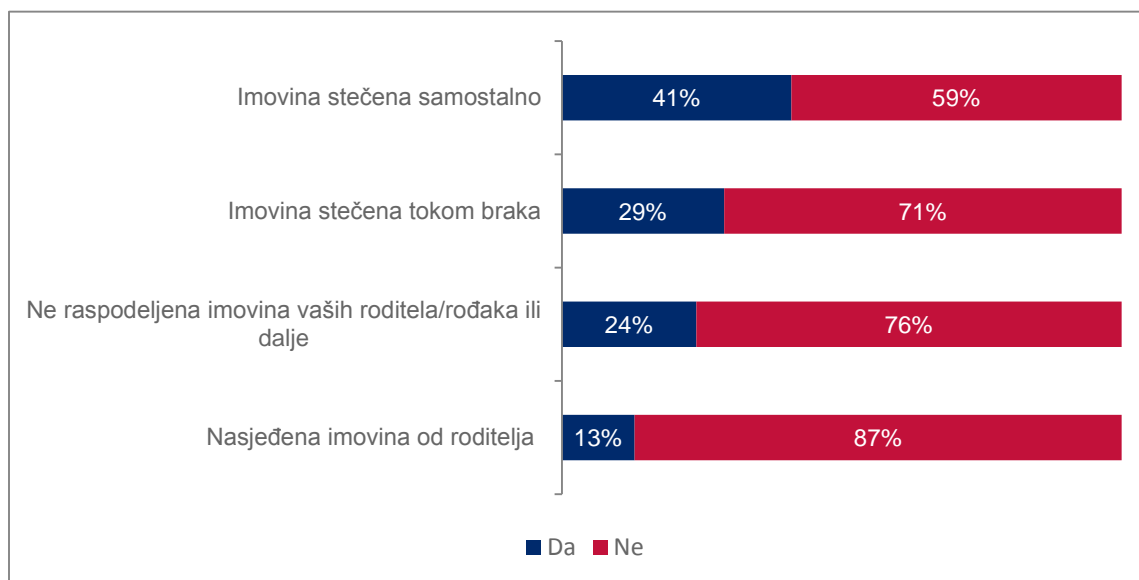
Prikaz 18. Koju imovinu vi smatrate da je vaša? –Podeljeno po rodu



Kada su se ispitanici pitali koja imovina je registrovana u njihovo ime, procenat je znatno niži u poređenju sa samo-percepcijom vlasništva. Na primer, samo 41% su izjavili da smatraju kao svoju "Imovinu stečenu samostalno" je registrovana u njihovo ime, i samo 29% su rekli istu stvar za "imovinu stečenu tokom braka"

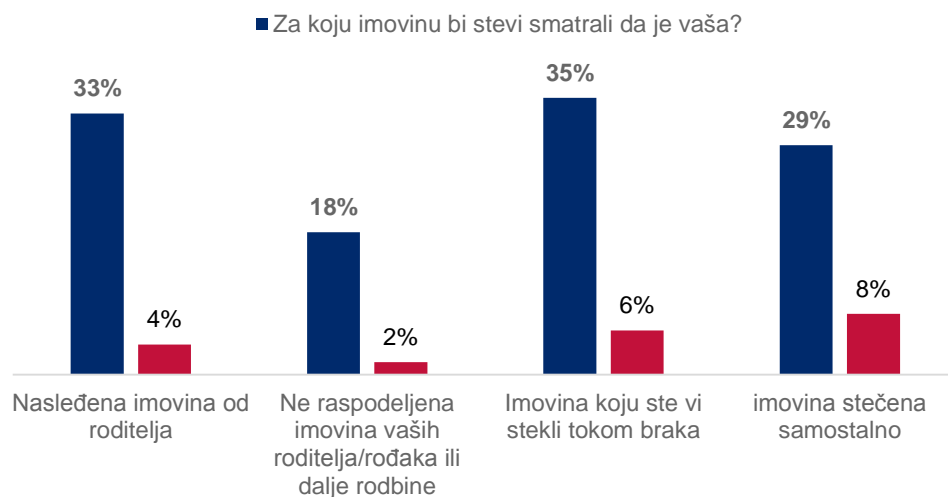
Još manji broj ispitanika je izjavio da "nasleđenu imovinu od roditelja"(24%), i "Ne rapodeljena imovina vaših roditelja/rođaka ili dalje"(13%) je registrovana u njihovo ime. To još jednom pokazuje da ispitanici nemaju spremnost da formalizuju vlasništvo nad nasledjenom imovinom jer ovako je smatraju sigurniju.

Prikaz 19. Da li je vlasništvo registrovano u vaše ime?

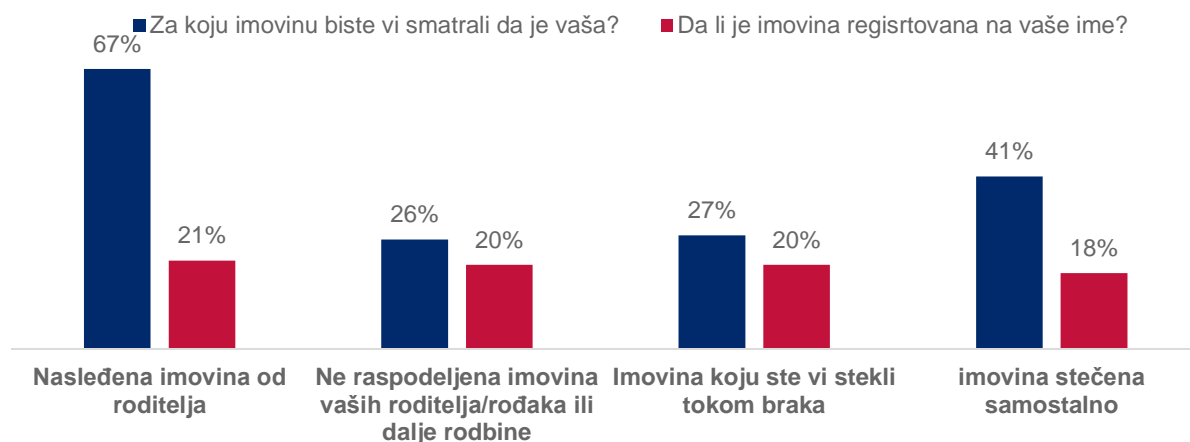


Podeljeno po polu, podaci istraživanja su pokazali da muškarci imaju veću spremnost da izjave da imovina koju oni smatraju kao svoju je registrovana u njihovo ime.

Prikaz 20. Koju imovinu vi smatrate da je vaša? Da li je vlasništvo registrovano u vaše ime? [Ispitanici Žena]



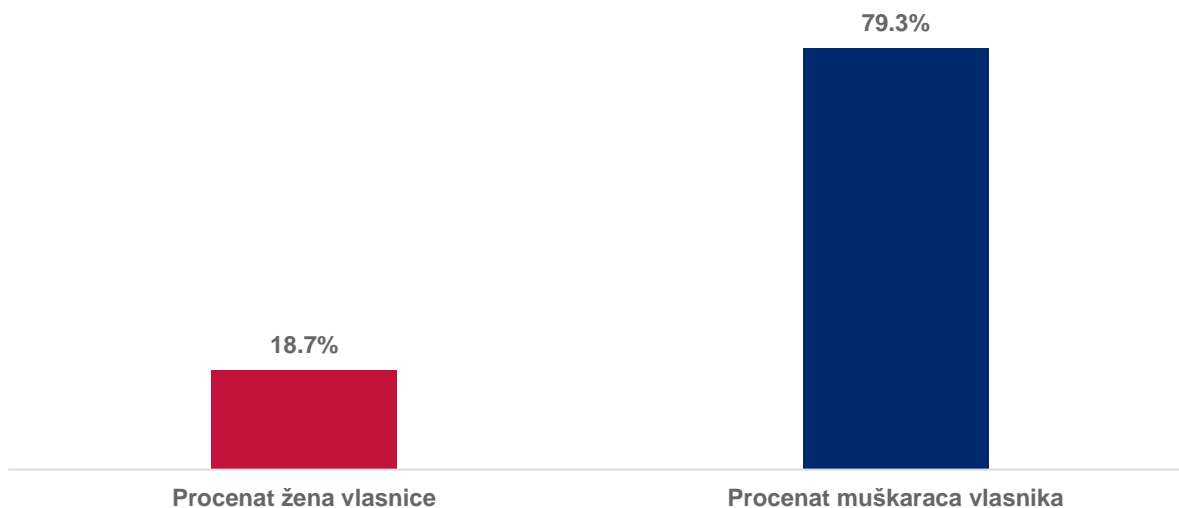
Prikaz 21. Koju imovinu vi smatrate da je vaša? Da li je vlasništvo registrovano u vaše ime?[Ispitanici muškarci]



Procenat ispitanika muškaraca koji su imali imovinu registrovanu u njihovo ime je značajno većih od procenta žena: 79% muškaraca protiv 19% žena. Ova razlika je veća za nasleđene imovine: 3.8% žena imaju registrovanu nasleđenu imovinu u njihovo ime protiv 21% muškaraca.

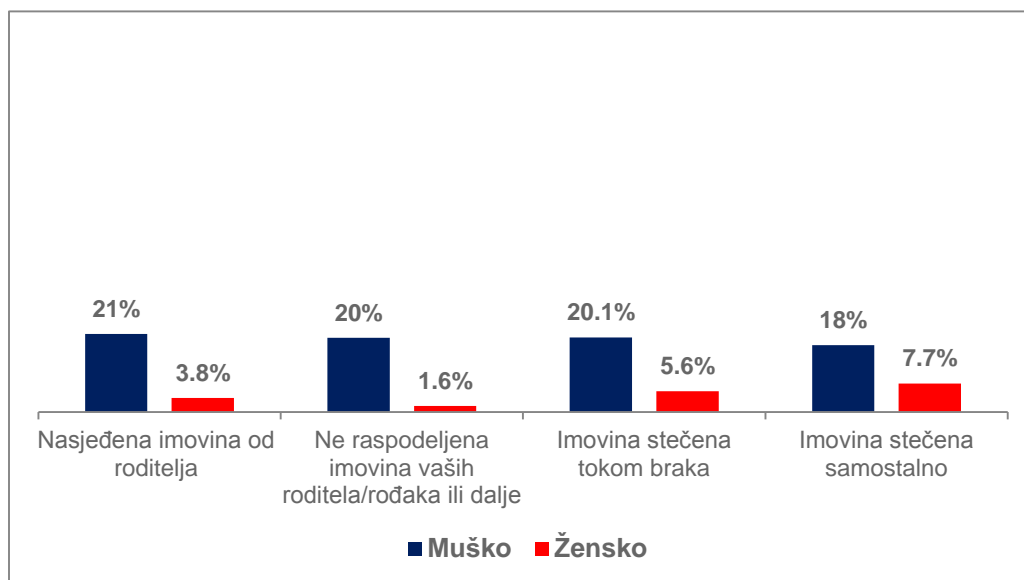
Ova statistika je uzeta od Vlade. Prema Kosovskoj katastraskoj agenciji, žene poseduju u vlasništvu samo 15.2% imovine 2014 godine, uključujući ovde i zemljište.⁵

Prikaz 22. Registrovana imovina – Podeljeno po polu



⁵ Kosovo Katastar izveštavaju o vlasništvu nad imovinom na Kosovu, Mart 2014

Prikaz 23. Da li je imovina registrovana u vaše ime ? – Podeljeno prema rodu (n=1,250)



3.2 MIŠLJENJA GRAĐANA, STAVOVI I OBHEĐENJE U VEZI PRAVA ŽENA NA NASLEĐIVANJE IMOVINE

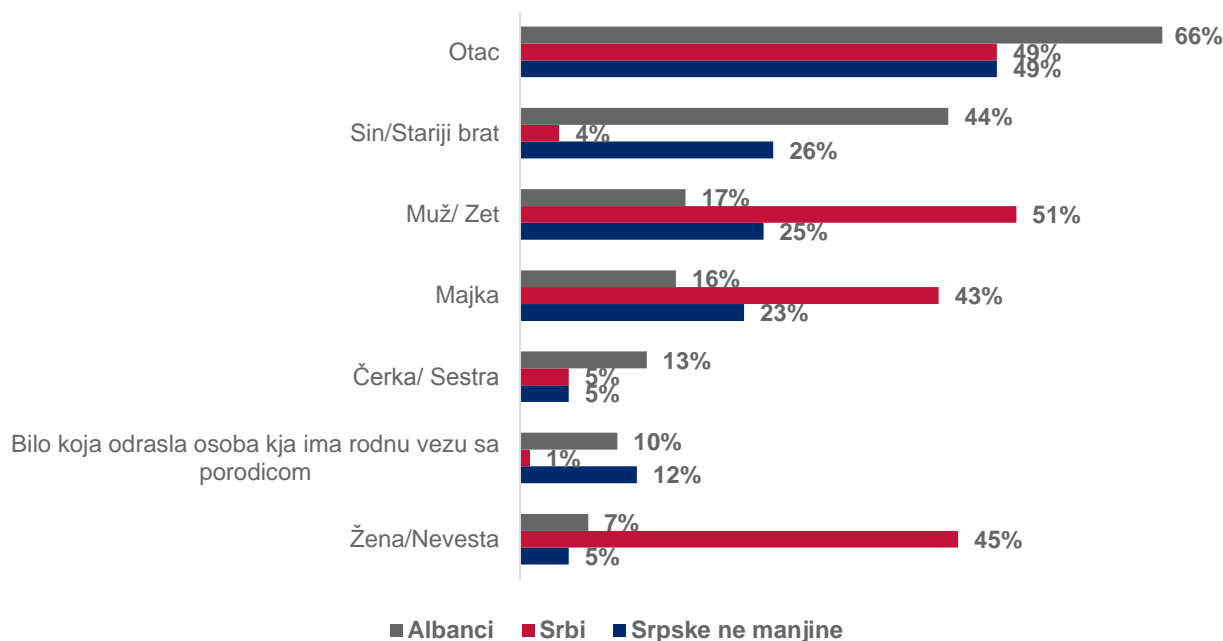
Na pitanje koji članovi vaše porodice donose prihode, većina ispitanika su identificirali člana muškarca. Najčešći odgovor je bio "otac" (64%), zatim "sin/brat" (42%), i "muž/zet" (18%). Odgovori da prihode donosi "majka" (17%) i "kćer/sestra" (12%) su manje uobičajno među ispitivača. Starosna grupa ispitača 18-24 godina identifikiralo više oca u tom pogledu (86.4%). Žene, sa druge strane, navode oca u manjoj manje oca u ovo pitanje na odnosu na muškarce (56.8% žena je odgovorilo "oca" na ovo pitanje protiv 71.9% muškaraca).

Prikaz 24. Da li možete da nam kažete koji članovi vaše porodice donose prihode?



Veći procenat ispitanika Srpske pripadnosti je izjavilo da u njihove porodice žene doprinose prihode, u poređenu sa Albancima i drugih nemanjina srba. Veći procenat ljudi u Peči (41.9%) identifikovali su majku kao saradnika domaćinstva, u porođenju sa drugim regionima

Prikaz 25. Da li možete da nam kažete koji članovi vaše porodice donose prihode? –Podeljeno prema nacionalnosti



Prema većini ispitanika, najveći doprinos u stvaranju porodičnog vlasništva je “otac”(64%). Samo mali deo ispitanika veruju da “muž/zet”(14%) i “Sin/brat”(10%) doprinose stvaranju bogastva. Opet, starosna grupa između 18-24 godina su više skloni da indentifikuju oca (85.9%), i žene su bile nešto manje verovatno da će odgovoriti “oca” nego muškarci na ovo pitanje (56.1% naspram 72.7%).

Pored toga, više od pola ispitanikaje izjavilo da najviše autoritativni osoba u obitelji donošenje odluka je “otac”(54%), , gde je mlađa grupa ispitanika oca identifikovalo najviše(2.5%). Ponovo samo 46% žena identifikovalo ”oca” protiv 62.3% muškaraca. Samo 19% ispitanika izjavilo sa takve odluke donose “zajedno”, ova statistika je jednaka za muškarce i žene. Nijedan ispitanik iz Peči i Đakovice nije izjavio da odluke donose “zajedno”, upoređeno sa prosječnom 19%. U Đakovicu ,u stvari, 92% su izjavili da otac uzima ove odluke.

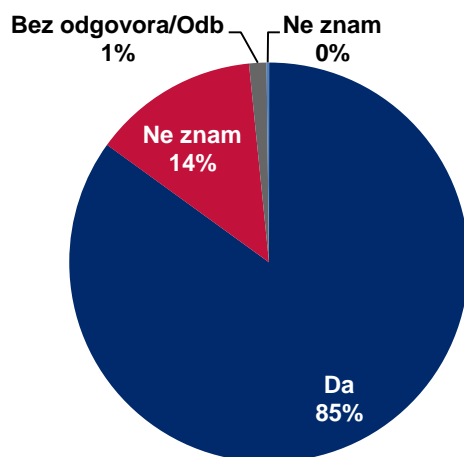
S druge strane, “majka” (4%) i “žena/nevesta" (1%) smatraju se kao autoritativne na donošenje odluka od strane malih broja ispitanika, najviše na Prizren(5.6%) i Pristinu(5.8%).

Prikaz 26. Molimo vas, da li možete da nam kažete koja osoba u vašoj porodici ima vlast u vezih važnih odluka koje se tiču vas i ostalih članova porodice?



Većina ispitanika veruju da žene i Muškarci imaju jednaka prava na posedovanje imovine. Rezultati su pokazali da 85% ispitanika je izjavilo da žene i muškarci treba da imaju jednaka prava, dok je samo 13% izjavilo suprotno. Ovo je veoma uporedljivo između starosnih grupa, nacionalnosti i regiona, međutim Uroševac je imao najvišu stopu saglasnosti (98.4%).

Prikaz 27. Da li smatrate da žene i muškarci bi trebalo da imaju pojednaka prava za vlašništvo imovine



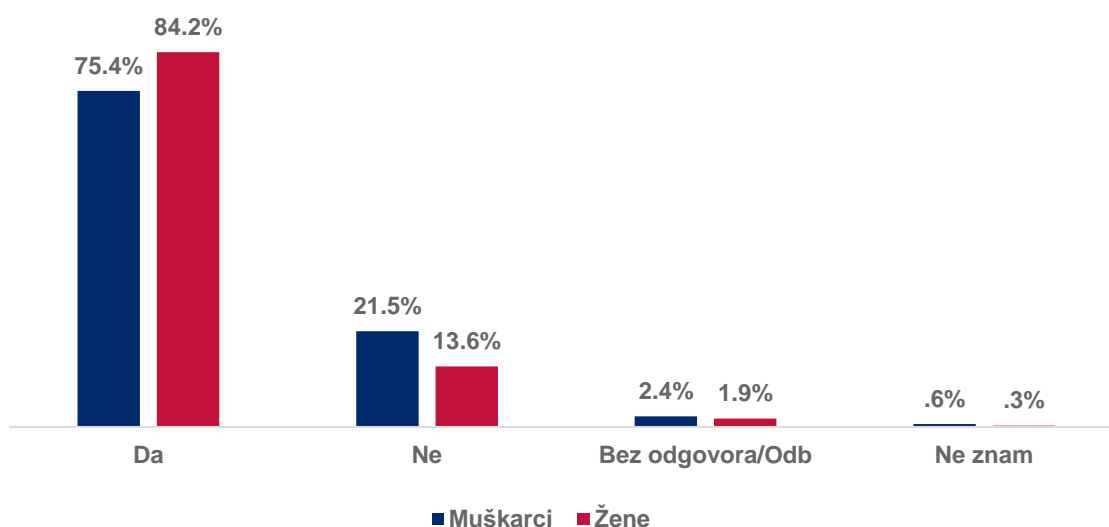
Podela po polu, znatno većih procenat ispitanika muškaraca (17%) ne slaže se idejom da muškarci i žene, treba da imaju jednaka prava u posedovanje imovine pored 10% žena koji su rekle istu stvar.

Figure 28. Da li smatrate da žene i muškarci bi trebalo da imaju pojednaka prava za vlasništvo imovine? Podeljenje po polu



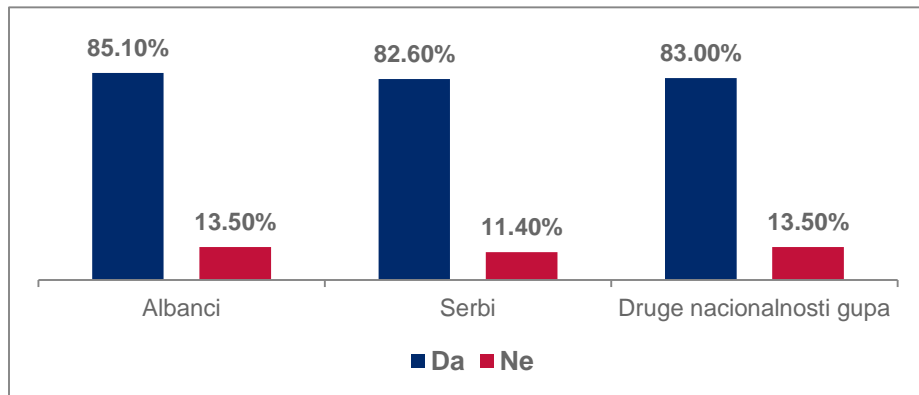
Kada ispitanici su pitani da li dečaci i devojke treba pojednako da naslede, 80 procenta njih veruje da bi trebalo da nasledi pojednako, dok je samo 18 procenta smatra suprotno. Kada su odgovori spojeni po polu, ispitanici žene veruju više od muškaraca da dečaci i devojke moraju naslediti jednako.

Prikaz 29. Da li smatrate da žene i muškarci bi trebalo da imaju pojednaka prava za vlasništvo imovine? Podeljenje po polu



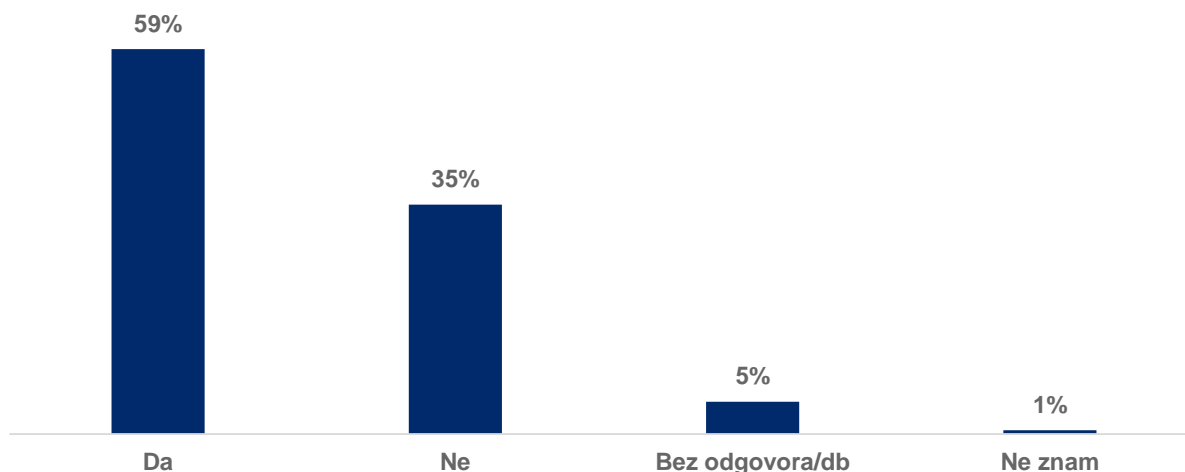
Kao što se da videti u prikazu ispod, nije bilo značajnih promena u tom pogledu između ispitanica nacionalnosti i različitih starosnih grupa. Međutim došlo je do promena u različitim regionima. U region Uroševac, 98.4% procenta ispitanika se slažu da nasledstvo treba da se deli pojednako, a samo 47.5 procenta u Peč se slažu sa tim. Ostali regioni su između 73 i 86 procenta.

Prikaz 30. Da li smatrate da žene i Muškarci bi trebalo da imaju pojednaka prava za vlasništvo imovine?



U međuvremenu, 59 procenta ispitanika izjavilo da žene treba da naslede imovinu od roditelja, upoređeno sa 35% koji su rekli suprotno. To podrazumeva promenu kako je percepcija odrasle žene, kao član porodice ispred devojaka.

Prikaz 31. Prema vašem mišljenju da li je potrebno da žene nasleđuju imovinu od svoje rođene porodice?



Ispitanici muškarci (56%) koji smatraju da žene treba da nesleđuju imovinu od svoje rođene porodice bio mnogo manjih od broja žena koja su navele istu stvar (63%). U smislu etničke pripadnosti, ispitanici Srbi(37%) su imali manje tendencije da izjave da žene treba da nasleđuju imovinu od svoje rođene porodice, upoređeno sa ispitanika Albanca(60%) i drugih nesrpskih manjina(68%).

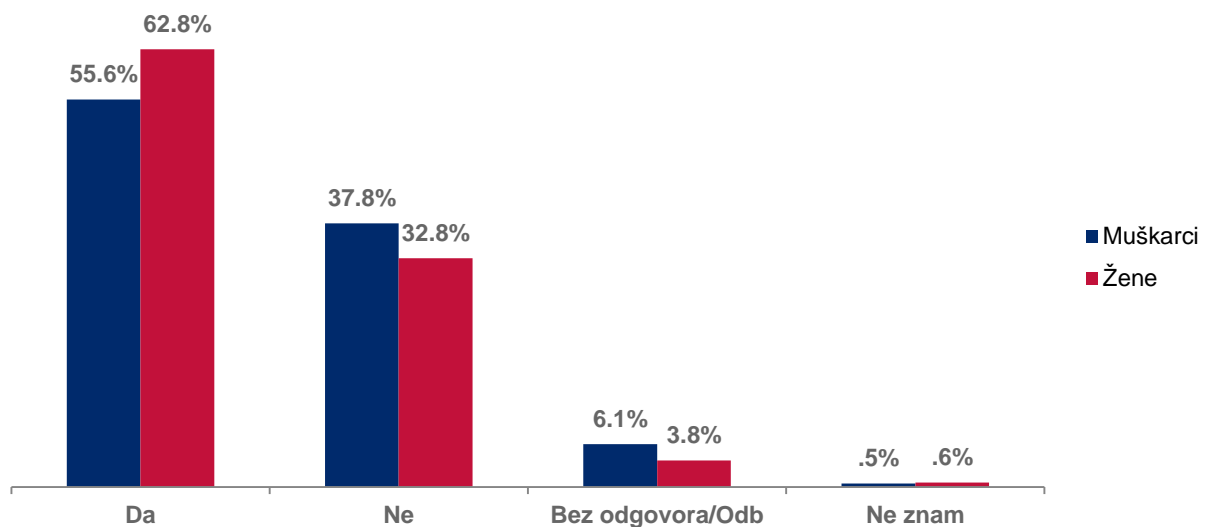
FOKUS GRUPA SESIJA SRPSKIM GRAĐANIMA

“Znam slučaj u kojem je brat prodao sve naslijedila imanje porodice i nije delio bilo novca sa svojim sestrama u braku. On je nakon toga napustio sav novac u svoju decu”

UČESNIK MUŠKARAC

Ponovo, rezultati su bili pozitivniji u regionu Uroševca, a negativni u region Peči (29.2%).

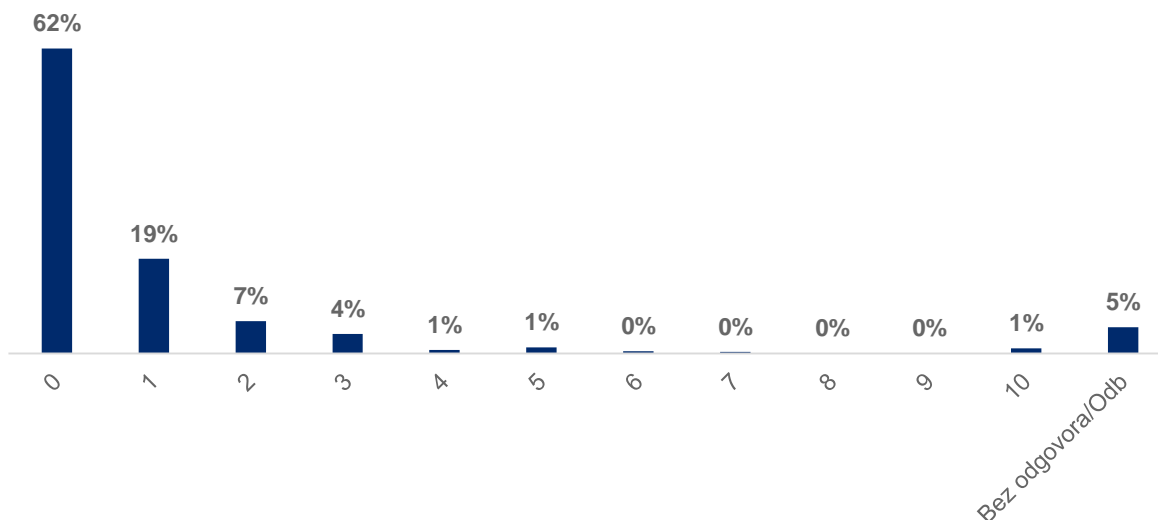
Prikaz 32. Prema vašem mišljenju da li je potrebno da žene nasleđuju imovinu od svoje rođene porodice? –Podeljeno po polu



Nalazi iz fokus grupa ukazuju da, uprkos cinjenici gde su se većina učesnika složili da žene imaju pravo na nasledstvo, ne misle da se ovo sprovodi trenutno na Kosovu. Takođe, je bilo mišljenja od ispitanika koji tvrde da žene nemaju prava da naslede isti iznos imovine kao muškarci, jer one žive u kući svoga muža nakon braka.

Na pitanje da li znaju neki slučaj svojih poznanika u kojem je neka devojka je nasledila imovinu od, većina ispitanika je izjavilo da ne mogu da se sete nekog takvog slučaja. Dok je 62% ispitanika ne sećaju se slučaja kada je žena nasledila imovinu, oko 33% znaju za jedan ili više takvih slučajeva.

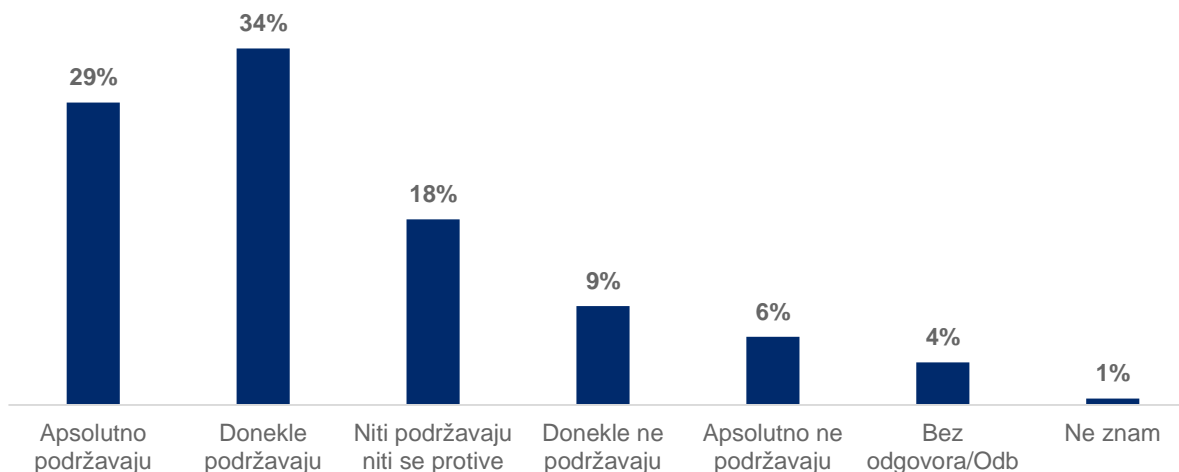
Prikaz 33. Koliki je broj slučaja koji možete da se setite gde su kćerke nasledile imovinu u vašem krugu poznanika?



Albanski ispitanici manje se sećaju neke prilike kada su žene u njihovom krugu nasledile imovinu (65%) nego Srba (17%) i ostalih manjina ne-Srba (39%)

Na pitanje o percepciji ljudi u njihovoj zajednici o vezi nasledstva, 29% ipitanika je izjavilo da očevi “veoma podržavaju” prava devojaka da naslede, 34% su rekli da “donekle podržava”, 18% je izjavilo “i da podržava i da ne podržava”, 9% je izjavilo “da donekle ne podržava” i samo 6% su se izjavili da ne” podržavaju nimalo”.

Prikaz 34. Prema vašem mišljenju, do koje mere očevi u vasoj zajednici podržavaju prava svojih kćerki za nasledstvo?



Ovaj fenomen ukazuje na drastečne razlike do regiona do regiona. U Đakovicu, samo 3% je reklo da očevi su velika podrška, a Uroševac 72.4% su rekli istu stvar. U Mitrovici, 40.2% je reklo da očevi potpuno podržavaju, dok je u Prizrenu samo 11% su rekli istu stvar. U ostalim regijama isti raspon odgovara između 25%. Dok razlike po etničkoj pripadnosti, starosti i polu nisu bile drastične.

Tokom diskusije u fokus grupama, učesnici žene bile su zamolene da dele svoja iskustva u vezi nasleđstva. Većina njih je izjavila da nisu nasleđile imovinu od svoje rođene porodice. One su takođe izjavile da niko nije ih čak pitao da li žele da naslede imovinu, ali ni one nisu tražile da budu deo nasleđa.

Tokom ovih diskusija, imalo je mnogo ukazanih pojedinačnih slučajeva u kojima su žene isključene od nasleđstva. Žena iz regiona Gnjilane je izjavila da njena braća nisu je ni pitali da li je ona htela da nasleđi nešto.

Prema učesnicima u fokus grupama, glavni razlog ovog fenomena je tradicija, zato što tradicionalno, žene su naučene od njihove porodice da ne traže prava u nasleđe. Ovaj fenomen je najočigledniji u region Peći, gde se žene snažno protive činjenici da žene trebaju da naslede i prihvate da one nikada ne bi primile deo nasleđstva od braće čak i ako bih oni to zahtjevali..

FOKUS GRUPA SESIJA U UROŠEVACU

“Ni moje sestre, niti ja sam hteo da se bilo koji deo nasleđstva. Sve što želimo je da vidimo naše porodice sretne, I da imamo privilegiju gostujući našeg rođenja porodice sada da smo u braku.”

ŽENA UČESNIK

Prema učesnicima, majke više podržavaju nego očevi prava kćerki na nasleđstvo. Od sve upitanih osoba 40% je izjavilo da majke “ potpuno podržavaju”, 33% izjavili da “donekle podržavaju”, 15% izjavili su da majke “ Niti podržavaju niti se protive”, 5% izjavili da “donekle ne podržavaju” i 3% da one “apsolutno ne podržavaju”.

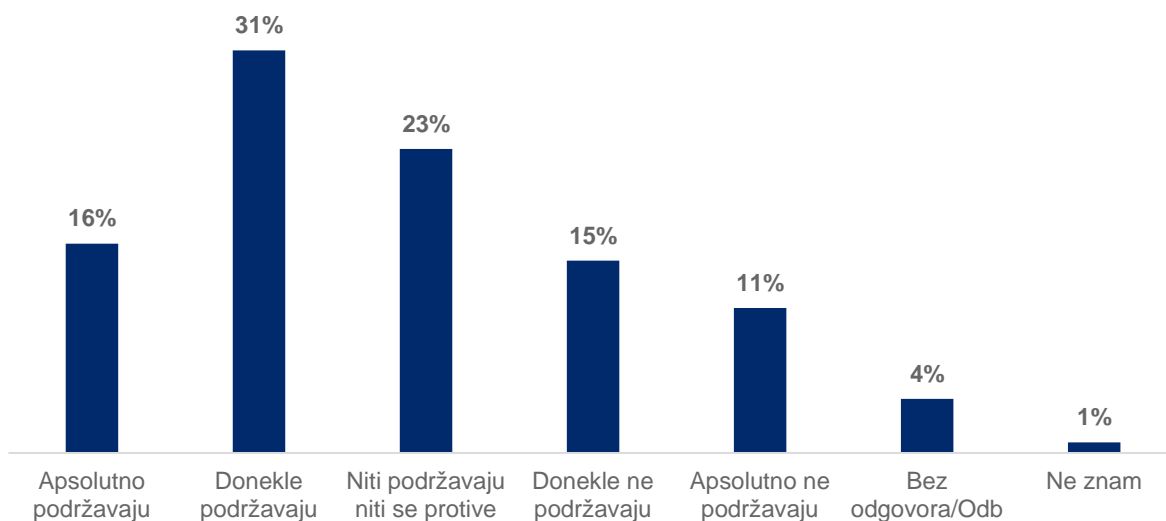
Isto tako, bilo je vrlo malo razlika među polovima i različitim starosnim grupama. Ostali manjine navodi više od Albanaca i Srba da majke apsolutno podržavaju i donekle podržavaju sa procentom (80%, 73%, 56%). Pored toga, više ljudi su izjavili u Uroševac (87.4%) nego u Đakovici(6.6%) da majke apsolutno podržavaju prava kćerki za nasleđstvo. Ostale regije kreću se između 26% i 64.7%

Prikaz 35. Prema vašem mišljenju, do koje mere majke u vašoj zajednici podržavaju prava svoji ćerki za nasledstvo?



Podrška braće za prava svojih sestara na nasledstvo je veoma mala od stane ispitanika. Samo 16% je izjavilo da braća "apsolutno podržavaju" i 31% je izjavilo da "donekle podzavaju".

Prikaz 36. Prema vašem mišljenju, do koje mere braća vašoj zajednici podržavaju prava svojih sestara za nasledstvo?



U Đakovici i Gnjilane, skoro nijedan ispitanik nije rekao da braća "apsolutno podržavaju" (0% and 2.2%), dok u regionu sa najvišom podrškom, Uroševcu, samo 32% izjavilo istu stvar. Samo 2.5% Srba protiv 16.5% Albanaca izjavilo je da braća "apsolutno podržavaju"

To ukazuje da najviše kampanje za podizanje svesti treba usmeriti prema braća, koji mogu pružiti najviše otpora u svim regijama i etničkim grupama u u vezi prava svojih sestara da naslede.

Državni organi⁶ ocenjuju se da podržavaju prava žena na nasledstvo. Od sve upitanih osoba 28% veruju da državne institucije "apsolutno podržavaju" u tom smislu, 34% veruju da "donekle podržavaju", 11% da "Niti podržavaju niti se protive", i 8% veruju da ove institucije "donekle podržavaju" i "apsolutno ne podržavaju".

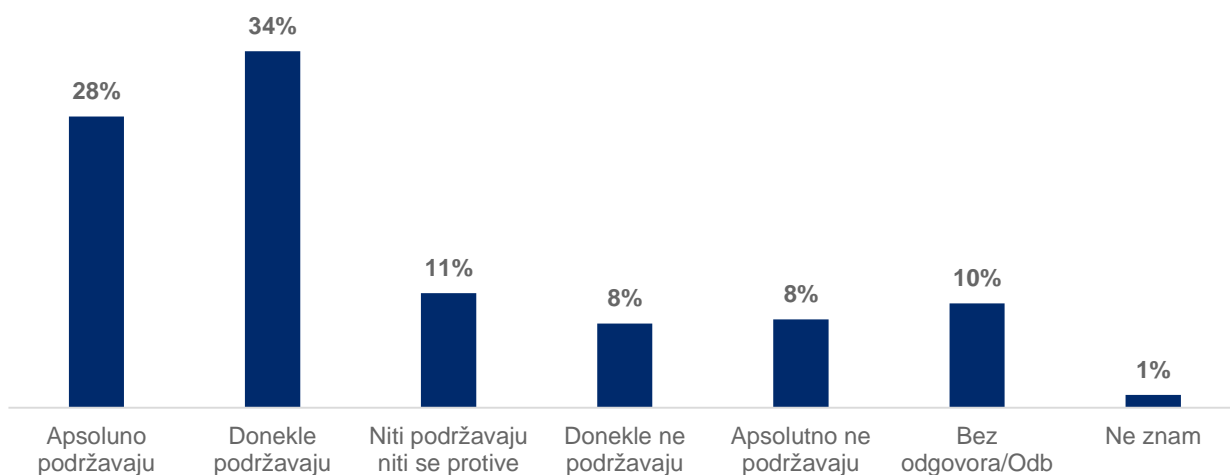
FOKUS GRUPA DISKUSIJA SA NE MANJINA SRBA

"Ja imam dve sestre i brata. Moj otac je podelio nasledstvo samo između mene i mog brata. Nisam siguran da li je moja sestra tražila da bude deo nasledstva. Proces nije rešen od strane redovnih sudskih postupaka"

UČESNIK MUŠKARAC

Preko 50% drugih manjina smatraju da državni organi "apsolutno podržavaju", u odnosu 26.5% Albanaca i 32.3% Srba. Muškarci takođe veruju takvu stvar nego žene (32.7% naspram 22.6%). U Peč i Pristini, samo 4.2% i 7.5% izjavilo da državni organi podržavaju, u odnosu sa 47.2% u Prizren i 44.1% u Gnjilane.

Prikaz 37. Prema vašem mišljenju, do koje mere podržavaju državni organi u slučaju da žena traži svoja prava na nasledstvo ?



⁶ Državni organi su: Pravosuđe; Kosovska Agencija za Imovinu; Lokalna vlada, i; Centralna vlada

U principu, učesnici fokus grupa priznaju činjenicu da državni organi igraju važnu ulogu u ženska prava da naslede imovinu. Prema njihovim mišljenju procenatjih mnogi slučajeva kada država podržavala prava žena na nasledstvo, ali žene su one kje se odreknu svog prava na nasleđivanje imovine.

Kada ispitanici su zamoljeni da identifikuju najveće prepreke za jednaka prava nasledstva, najčešći odgovori su bili: “Kulturno nasleđe patriarkalnog društva-podređivanje/diskriminacija žena” (64%) i “Društvena stigma zbog preuzimanja zakonskih postupka protiv bliskih članova porodice” (39%). Samo 9% ispitanika je izjavilo da “nema prepreka u takvim slučajevima”.

Prikaz 38. Prema vašem mišljenju, koje su prepreke za ravnopravnost u oblast imovinskih prava za žene?



Obe strane, muškarci i žene imaju slične stavove u vezi sa preprekama za jednaka prava žena na nasledstvo. Sa druge strane, posle odvajanja nacionalnosti, rezultati pokazuju manje izmjene koja su ilustrovana u sledećoj tabeli:

Prikaz 39. Prema vašem mišljenju, koje su prepreke za ravnopravnost u oblast imovinskih prava za žene? – Podeleno po nacionalnosti



Rezultati takođe varirala između regiona , kao što je navedeno u donjoj tabeli.

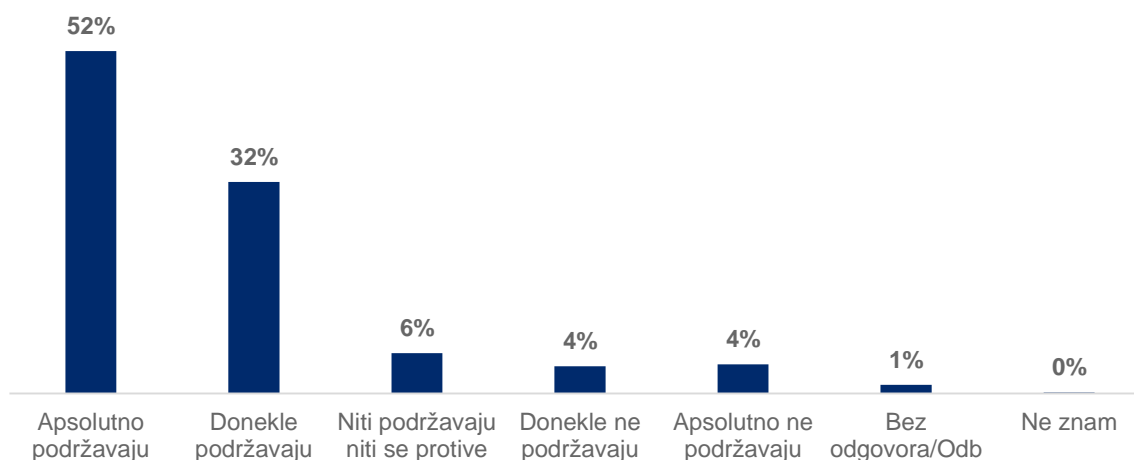
Prikaz 40. Prema vašem mišljenju, koje su prepreke za ravnopravnost u oblast imovinskih prava za žene? –Podeljeno po regionima

	D12. REGION						
	Priština	Mitrovica	Prizren	Peć	Uroševac	Đakovica	Gnjilane
Kulturno nasleđe(tradicija) - podređivanje / diskriminacija žena	81.8%	34.2%	66.9%	87.7%	88.1%	30.3%	49.6%
Društvena ljaga/stigma zbog sudskog postupka protiv članova uže porodice	53.1%	24.9%	42.3%	31.6%	4.2%	54.0%	47.5%
Nelikvidno tržište nepokretnosti	4.1%	18.3%	.6%	0.0%	1.1%	6.0%	7.0%
Sudski postupak stvara neprijateljsvo između članova porodice	8.5%	24.9%	18.4%	27.3%	12.4%	46.8%	55.2%
Oduzimanje imovine predstavlja pretnju za održivost/preživljavanje ostalim članovima porodice	34.8%	19.5%	5.4%	.2%	17.6%	57.8%	32.9%
Visoki troškovi pravnih mera za sticanje imovinskog prava	4.3%	4.7%	1.4%	0.0%	5.9%	42.8%	13.7%
Nedostatak informacija/obrazovanja o njihovim pravima za nasleđivanje imovine	43.5%	11.3%	27.1%	5.6%	41.7%	6.0%	40.8%
Nema prepreka	2.4%	26.2%	17.0%	7.2%	2.1%	4.0%	4.4%
Bez odgovora/Odb	1.0%	6.9%	2.0%	4.5%	.2%	1.0%	3.0%
Ne znam	0.0%	.1%	1.1%	.4%	.2%	0.0%	1.5%
Drugo	13.7%	.8%	0.0%	0.0%	0.0%	1.0%	0.0%

Ispitanici su pitani koliko se slaže sa sledećom izjavom” Žene na Kosovu ne traže svoja prava na nasleđstvo”. Većina ispitanika veruju da žene ne traže svoja prava na nasleđstvo. Više od polovine (52%)”potpuno se slaže” sa izjavom, 32% “donekle se slaže”, i samo 8 procenta “donekle se slaže” i “potpuno se ne slaže” sa ovom izjavom.

Stope su bile najviše u region Peći, gde 84.9% potpuno se slaže, dok je manji procenat je bilo u Mitrovici (36%) i Đakovici (39.7%). Nije bilo značajnih razlika između ženskih i muških anketara različitih starosnih grupa. Srbi su bili skloniji da u potpunosti se slažu sa ovom izjavom (63.7%) nego Albanci (52%) i ostalih manjina (36.5%).

Prikaz 41. Do koje mere se ne slažete sa izjavom: "Žene na Kosovu ne traže svoja prava na nasledstvo"?



Prema ispitanika, glavni razlog zasto žene ne traže svoja prava za nasleđivanje su : “Strah od prenošenja imovine na porodicu muža”(49%),”Kulturne prepreke koje uskraćuju prava žena na nasledjivanje”(44%) i “Njihove porodice očekuju od njih da ne nasleđuju”(38%). Medju ostalim razlozima su : “ Slabo obrazovanje/edukacija”(31%), “Strah od izolacije od strane zajednice i susedstva” (31%), i “Nedostatak znanja o njihovim pravima za nasleđivanje”(20%).Zanimljivo je napomenuti da glavni razlog ove činjenice je “strah od prenosa imovine na porodicu muža”, To još jednom pokazuje da imovina koja je nasleđena se doživljava drugačije od drugih vrsta imovina.

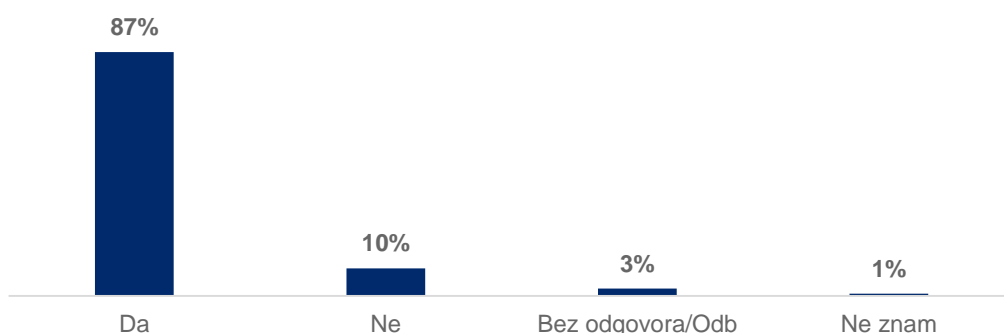
Nasleđena imovina smatra se da pripada porodici više od pojedinca, a samim tim njeno prenošenje u drugu porodicu daje strah. U region Peći i Prizren, “ kulturne prepreke” identifikuju se češće (71.7% i 61.9%) nego u drugim regijama. U Đakovici i Peći “Nedostatak znanja o njihovim pravima za nasleđivanje” je češće idetificirano nego u drugim regijama (6.2% dhe 3.4%). Ovi nalazi ukazuju na potrebu da se istrazuje dublje u cilju utvrđivanja zbog kojih razloga znanje se odrazava kao da je bolje u nekim regionima, a i faktori kuturne prirode se odrazavju u jacem smislu u nekim regionima nego u ostalim.

Prikaz 42. Da li ste vi mišljenja da se žene često puta odriču ili se povlače njihovih imovinskih prava?



Većina ispitanika veruju da žene često puta odriču ili se povlače sa njihovim imovinskih prava (87%). Samo 10% je izjavilo da žene ne odriču se ili ne povlače sa njihovih imovinskih prava. To je bilo skoro ista izjava kao za žene i za muškarce. U vezi sa ovim pitanjem, većina regiona se kretala 86.7 do 93.8%. Samo je u region Mitrovica imalo razlika : samo 59.4% stanovnika ovog regiona su se složili sa tom činjenicom. Ovo ukazuje na potrebu da se istrajuje da bi se utvrdilo dali je ova percepcija istinita i zasto je stepen sporazumevanja na tako niskom nivou.

Prikaz 43. Da li ste vi mišljenja da se žene često puta odriču ili se povlače njihovih imovinskih prava?



Ispitanici Srpske pripadnosti više veruju da žene često ne odriču ili se ne povlače sa svojih imovinska prava. Od njih 21% se izjavilo da žene ne odriču se njihovih imovinskih prava, u poređenju sa samo 10% ispitanika Albanske pripadnosti i 6% ostalih manjina.

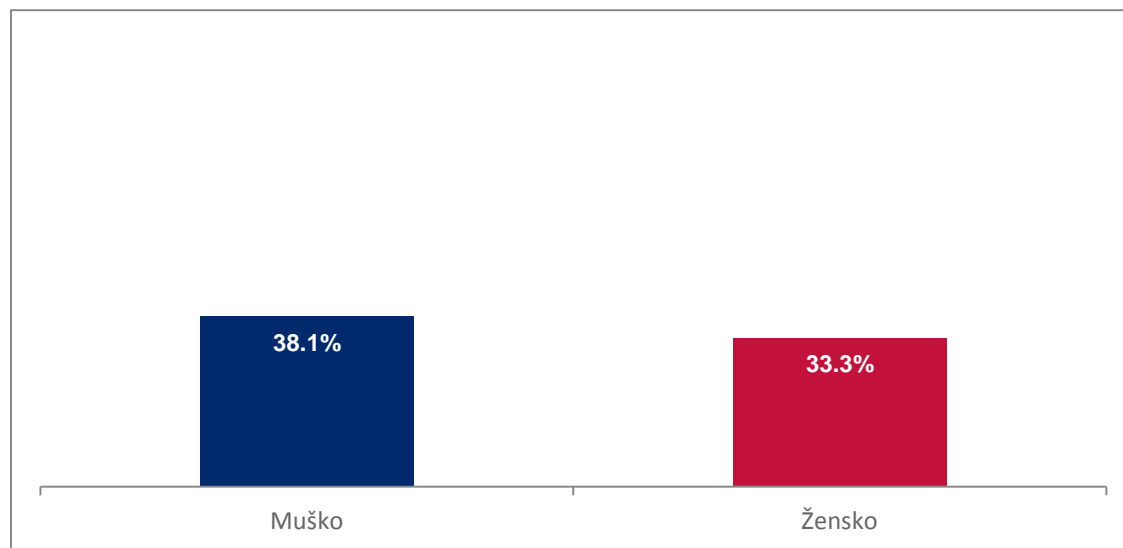
FOKUS GRUPA SESIJA SA ALBANSKIM GRAĐANIMA

“Kad sam se udala, mogućnost razmatranja moje pravo na nasljeđivanje iz mog rođenja porodica ne dolazi u obzir.”

ŽENA UČESNIK

Samo 36% od ispitanih osoba je izjavilo da njihova porodica prešla preko procedure nasledstvo. To je usporedivo između žena i muškaraca . Kao sto se očekivalo, stariji ljudi su prošli kroz procedura o nasledstvu (60% onih preko 65 u poređeno sa 30% onih između 25-34 godina).

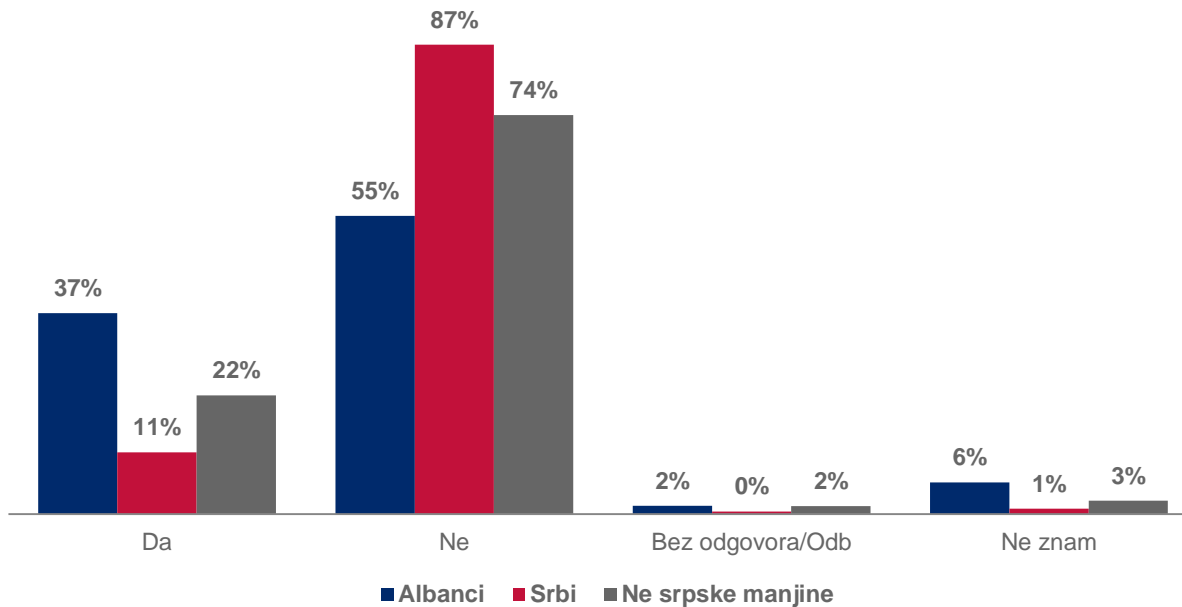
Prikaz 44. Da li vaša porodica o kojoj ste vi rođeni prešla preko procedure za nasledstvo? -% od “Da” Podeljeno po polu



U odnosu prema etničkoj pripadnosti , Srbi su prošli kroz ostavinskom postupku manje (11%), u odnosu na druge manjine (22%), i Albanaca (37%).

Na ovo pitanje, stanovnici Uroševca su odgovorili najmanje sa “da”(9.4%) dok stanovnici Priština i Đakovice najviše (53.4% i 54.8%).

Prikaz 45. Da li vaša porodica o kojoj ste vi rođeni prešla preko procedure za nasledstvo? - Podeljeno po polu



Član 130 Zakona u nasleđivanju na Kosovu garantuje pravo da se odrekne nasledstva preko izjave date pred sudom⁷. Većina ispitanika čije porodice su prošle u proceduru nasleđivanja izjavili da nisu odustalih od svoja prava na nasleđivanje, dok samo 19% od njih je reklo da se odrekao tog prava. Procenat žena ispitanica (34%) u kojem se navodi da su odustale od svojih prava nasledstva bila mnogo veća nego muškaraca koji su rekli istu stvar(6%).

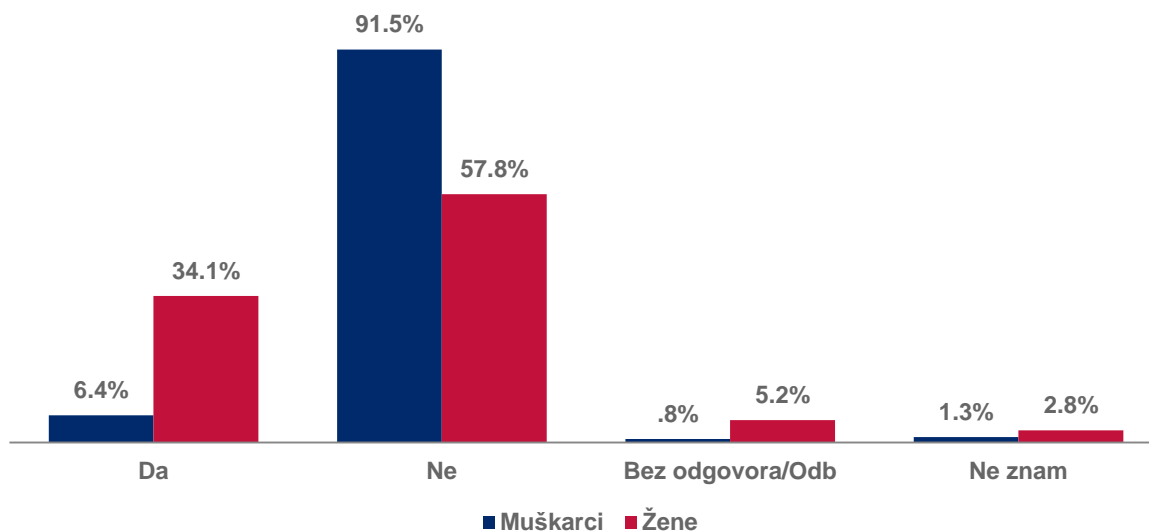
Bilo je i velike varijacije po regijama. Samo 3.6% od ispitanik U Mitrovici, 12.5% u Gnjilanu, 13.6% u Peći, 14.3% u Prizren, i 16% u Prištini su se odrekli tih prava, u poređenju sa 45.5% u Uroševcu i 40% u Đakovici.

Ovde se mogu videti promene prema etničkoj pripadnosti. Samo 8.7% Srba su odustali poređenju sa 19.2% Albanaca i 31.8% i ostalih manjina.

Konačno, 31.6% ispitanika starijih od 65 godina starosti su odustali u poređenju sa oko 20% drugih starosnih grupa.

⁷ Zakon o nasljeđivanju na Kosovu (Zakon br 2004/26)

Prikaz 46. Da li ste se vi odrekli vašeg prava na imovinu/nasledstvo? –Podeljeno po polu



Kada ispitanicima se tražio razlog zasto su se odrekli njihovih prava na imovinu/nasledstvo, najčešći odgovori su bili: “Kulturne prepreke koje uskraćuju prava žena na nasleđivanje”(19%) i “Strah od prenosa imovine na porodicu muža”(12%).

Treba napomenuti da 18% ispitanika je izjavilo da ima “drugih”razloga zašto se odreklih tih prava. Među razlogima dati kao “drugi” su:

- Ne želim imovinu od mojih roditelja
- Ja želim da stvorim bogastvo sa mojom porodicom
- Lična zelja
- Mogućnost stvaranja neprijateljstva u porodici

Datih razloga zašto ispitanici su se odrekle svoje imovine / nasljedstva prava, 24,7% od njih je rekao da je "njihova porodica očekuje od njih da ne naslijediti" i 14,3% je odgovorilo sa "Strah prebacivanja oglas u porodici muža". “Strah od prenosa imovine na porodicu muža”je veći problem u Mitrovici (50%) nego u Prizreu (37.5%) ili u Prištini (20.8%). Treba napomenuti da apsolutni brojevi za ovo pitanje je bio vrlo malih između različitih regiona.

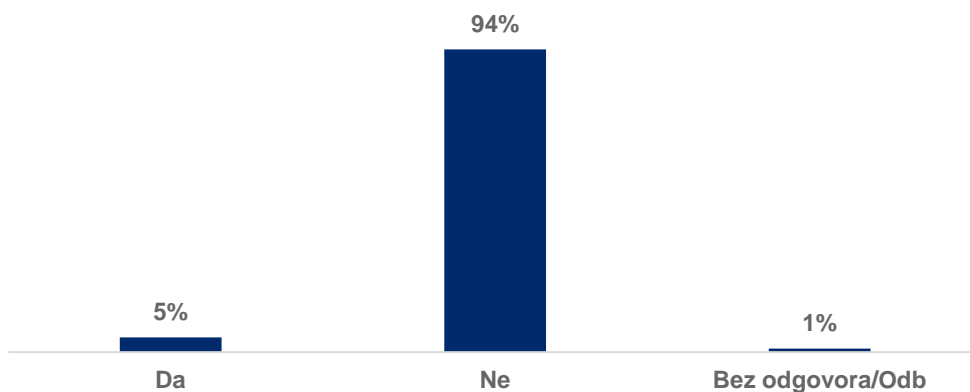
Prikaz 47. Zašto ste se vi odrekli prava na imovinu/nasledstvo?



3.3 ZADOVOLJSTVO SA SUDSKIM SLUŽBAMA U REŠAVANJU IMOVINSKIH PRAVA

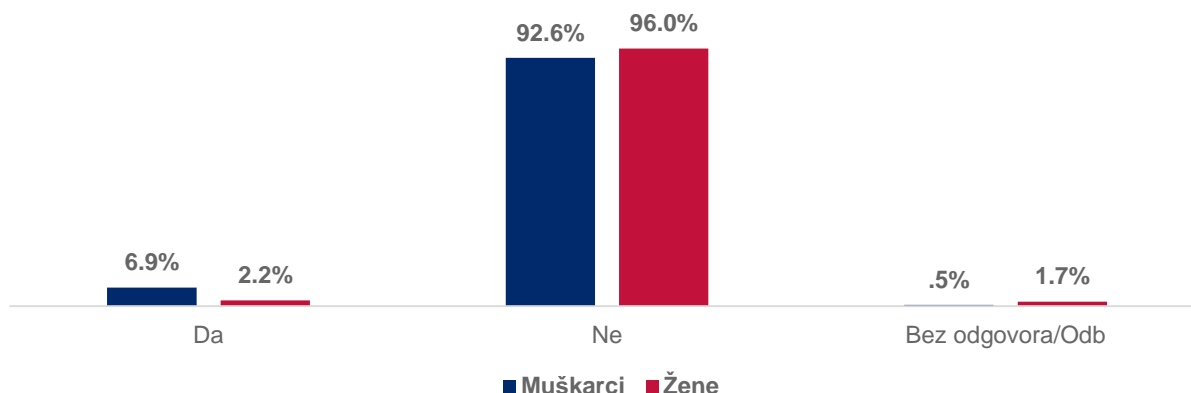
Samo 5% ispitanika je reklo da su imali slučaj vezano za imovinu podnet na sudu.

Prikaz 48. Da li ste ikada imali slučaj podnet na sudu koji se odnosi na imovinu



Od ukupno 57 ispitanika koji su imali imovinski spor, 43 od njih su bili Muškarci (6.9% od svih ispitanika muškog pola) i samo 14 su bile žene (2.2% od svih ženskih ispitanika). U region Prištine, 9.1% ispitanika je imalo slučaj u vezi sa imovinom, a u Gnjilane 8,1% su imali takav slučaj, što znaci veću vrednost u odnosu na prosek od 4,6%. Zbog ovih malih numerički vrednosti, procenti postaju manje važni kada se podele po starosti, nacionalnosti, pola ili regiona.

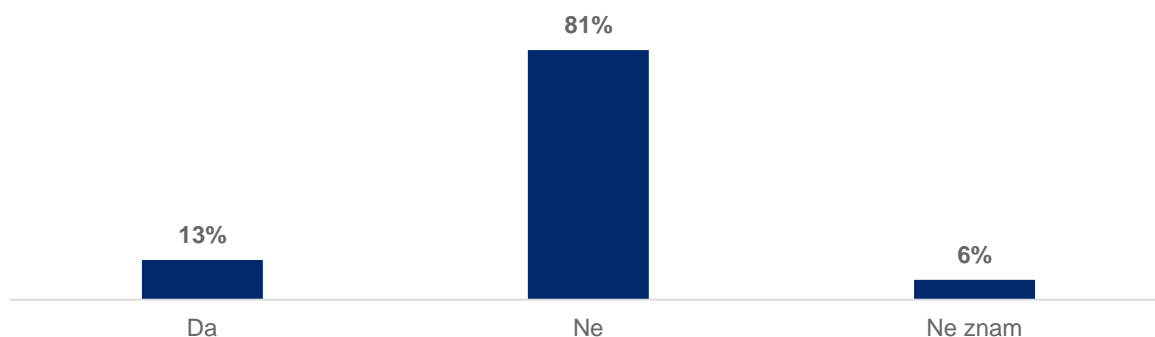
Prikaz 49. Da li ste ikada imali slučaj podnet na sudu koji se odnosi na imovinu? –Distribuiranje po polu



Od onih koji su imali imovinskih spor, 26% je prijavilo slučaj na sudu pre 1999 godine. Slučajevi pre 1999. godine odnosili su se "na predmet sudskog postupka radi utvrđivanja prava imovine, a osnov zahtjeva je bio kupoprodaja ugovora (tužitelj-ice/ I tužilac),(32%), "porodično nasleđstvo, redovni sudski postupak" (26%), "povratak imovinskih prava, pravne postupke izvan uže porodice" sudske" (13%) ili "porodičnog nasleđa, nesporazumi(sporovi) u pravnim postupcima (tužitelj / tužilac) "(8%).

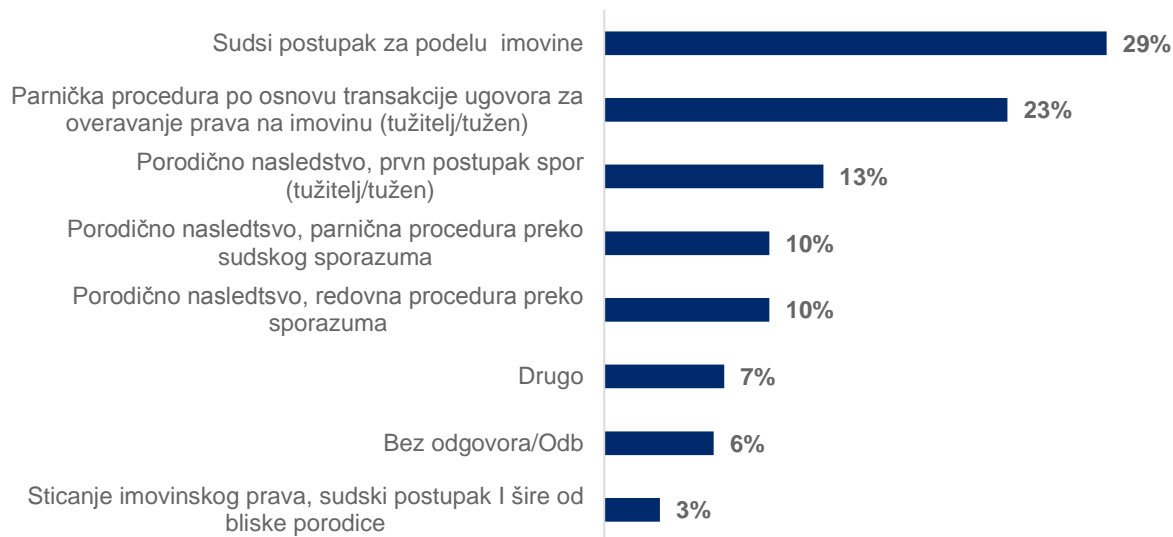
Većina nisu bili zadovoljni sa vremenom koje je sud uzeo da obradi slučaj. Nezadovolstvo je vidljivo jer je samo 13% ispitanika se izjavilo da su zadovoljni vremenom obrade , dok je 81% ispitanika bilo nezadovoljno.

Prikaz 50. Da li ste zadovoljni vremenom obrade predmeta na sudu? (n = 21)



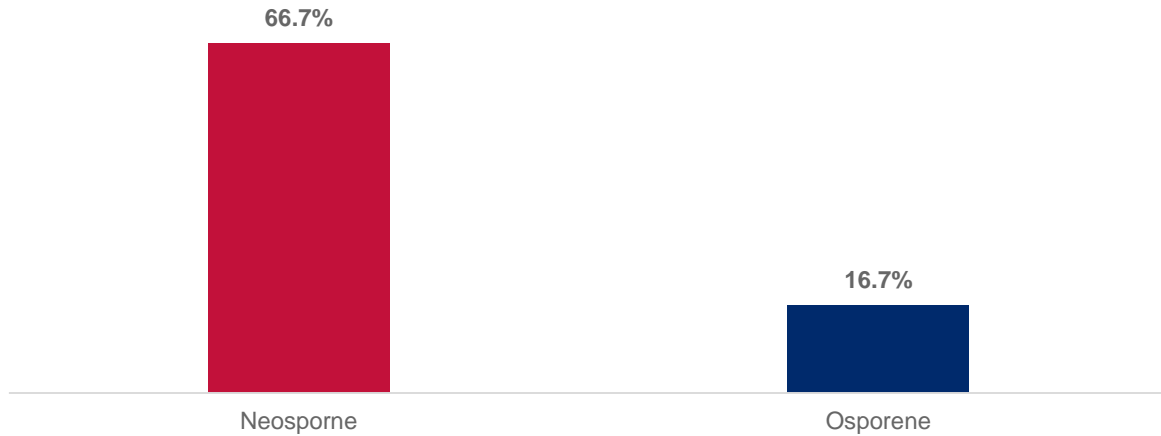
Od ukupno 57 ispitanika koji su imali imovinskih spor, 61% ispitanika izjavilo je slučaj sudu posle 1999 godine. Od tog broja, najcesce vrste sudskih slucajeva koje su ispitanici pokazali su” sudskih predmeti za odvajanje fizičke imovine” (29%) i “Pravni predmet na osnovu kupoprodajnog ugovora za verifikaciju vlasništva (tužitelj-ice/ I tužilac) ”(23%). Manje česti su slučajevi “porodičnog nasleđa, nesporazumi oko pravnih postupaka (tužitelj / tužilac) “(13%), Pravni spor na osnovu nasleđstva po ugovoru / sudski ugovor “(10%), I “Redovni sudski postupak za porodično nasleđstvo “(10%). Samo jedan ispitanik je rekao da je podneo slučaj nakon 1999 godine za “povratak imovinskih prava, pravnih postupak izvan uže porodice”.

Prikaz 51. Koji je bio tip sudskog predmeta u kojima ste bili uključeni? (n = 57)



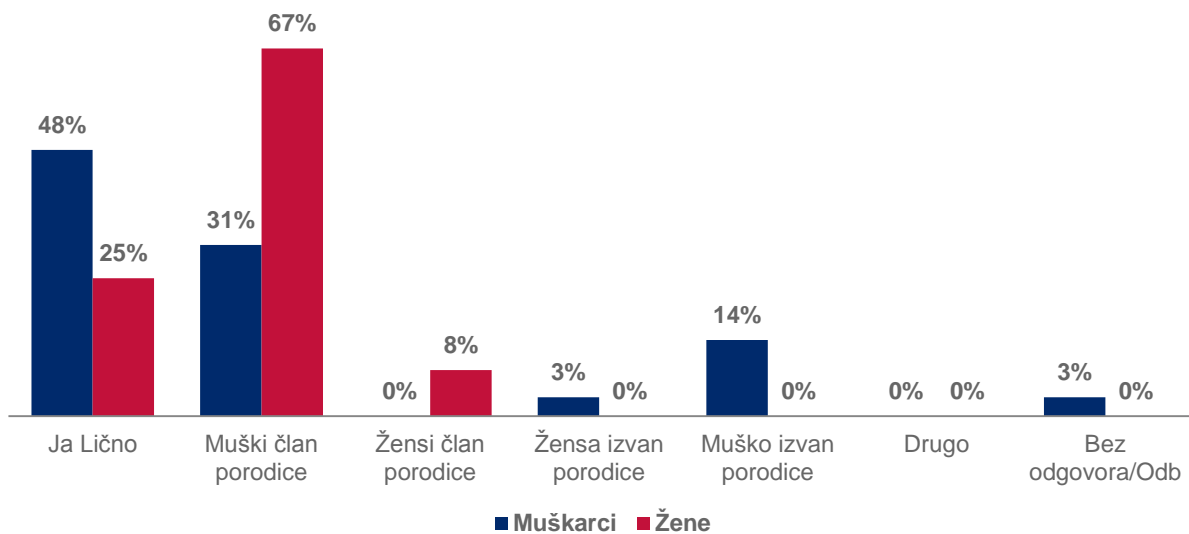
S druge strane, žene imaju veću verovatnost da budu uključene za nasleđstvo. S obzirom da se radi u malom broju žena, 67% su uključene u spornim procesima nasleđstva.

Prikaz 52. Vrste predmeta nasleđstva



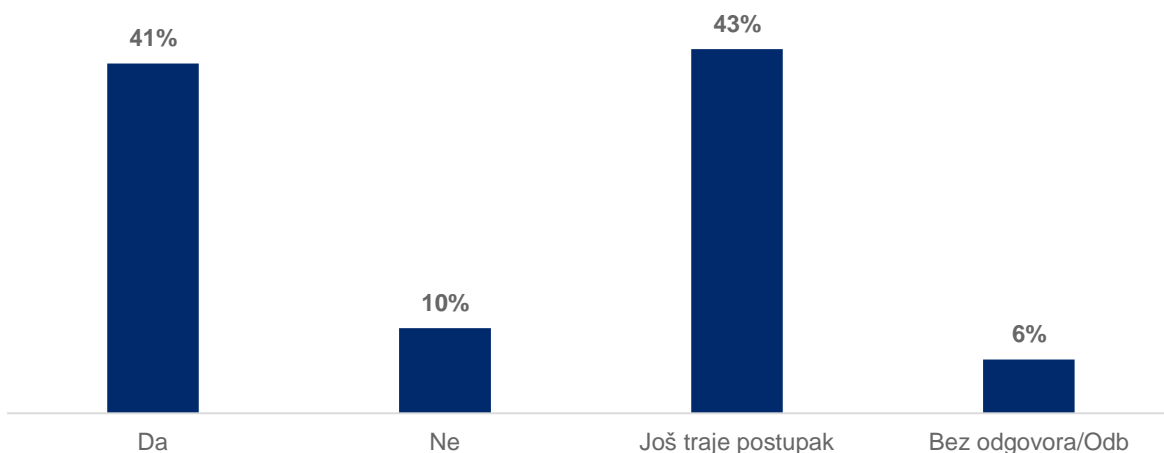
Na pitanje o začetnika tuzbi na sudu, 48% muških ispitanika je reklo da su pokrenuli pravni postupak lično, u poredjenju sa 25% žena koje su rekle istu stvar. Većina ispitanika žena (67%) su izjavile da je muški član njihove porodice bio taj koji je pokrenuo slučaj na sudu.

Prikaz 53. Ko je pokrenuo pravni postupak na sudu? – Distribuiranje po polu (n = 57)



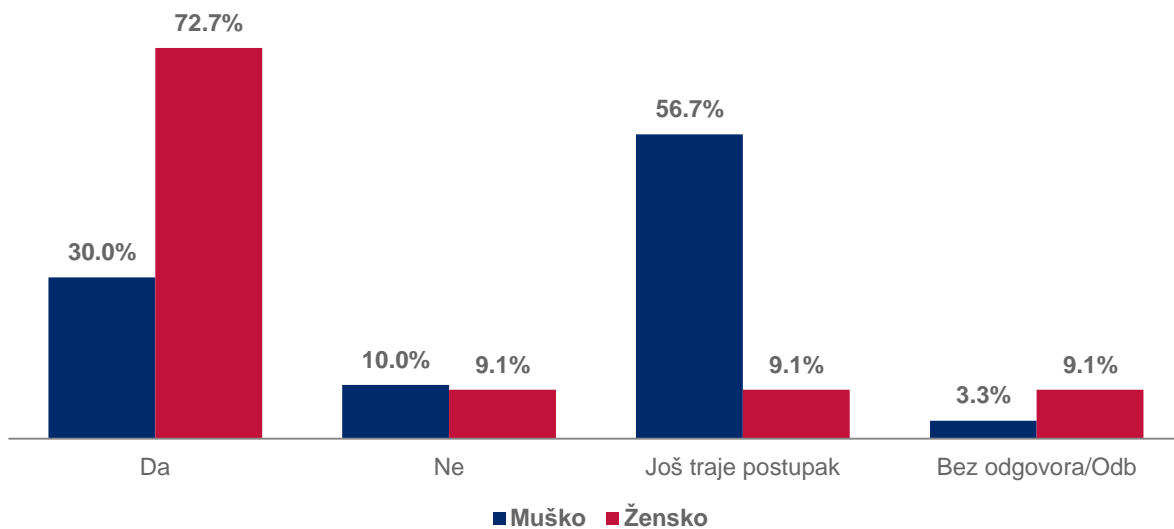
Od sve upitanih osoba, 41% slučajeva rešeno je u korist ispitanika, a ostatak od 43% su još uvek u procesu. Samo 10% slučajeva, isti su rešeni protiv ispitanika.

Prikaz 54. Da li je slučaj rešen u tvoju korist? (n = 43)



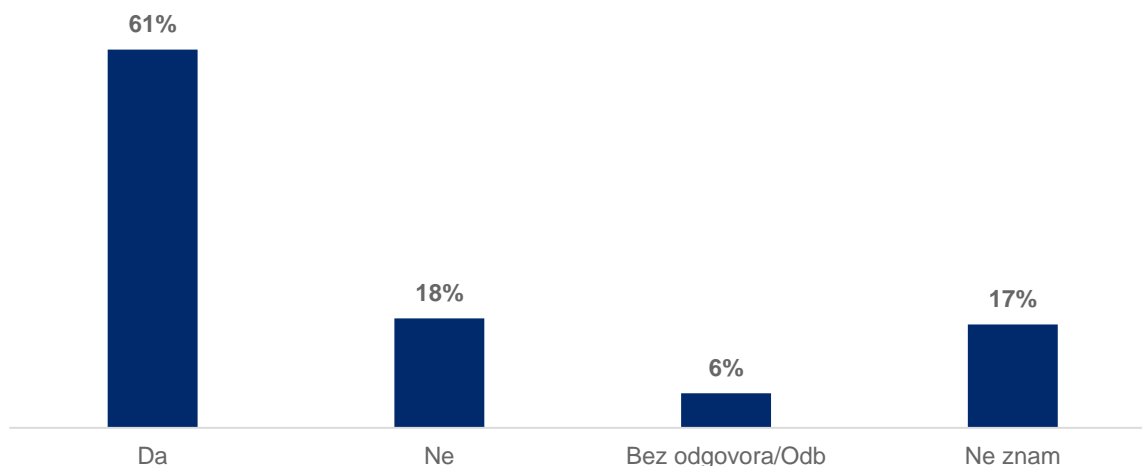
Dok 73% od ispitanika žena se izjavilo da je slučaj gde su one bile uključene rešen u njihovu korist, samo 30% ispitanika muškaraca navodi istu stvar. Opet, imajte na umu da je ovde broj ispitanika vrlo mali. Pored toga, 57% od slučajeva ispitanih muškaraca su još uvek u procesu.

Prikaz 55. Da li je slučaj rešen u tvoju korist? – Distribuiranje po polu (n = 43)



Od sve upitanih osoba, 61% je izjavilo da su zadovoljni odlukom suda, dok je 18% izjavilo da nisu.

Prikaz 56. Da li ste zadovoljni odlukom suda? (n = 25)



Kada su ispitanici pitani šta ne vole o suđenju, većina ispitanika je reklo da ne voli “oduženja u sudskom procesu” (69%). Trideset sedam% su izjavili da “ne mogu da priušte sve troškove vezane za “rešavanje predmeta”, i isti procenat su se izjavili da” sudska odluka je bila ne primerena i nerazumljiva”.

Prikaz 57. Šta se vama nije svidelo u sudskom procesu? (n = 10)



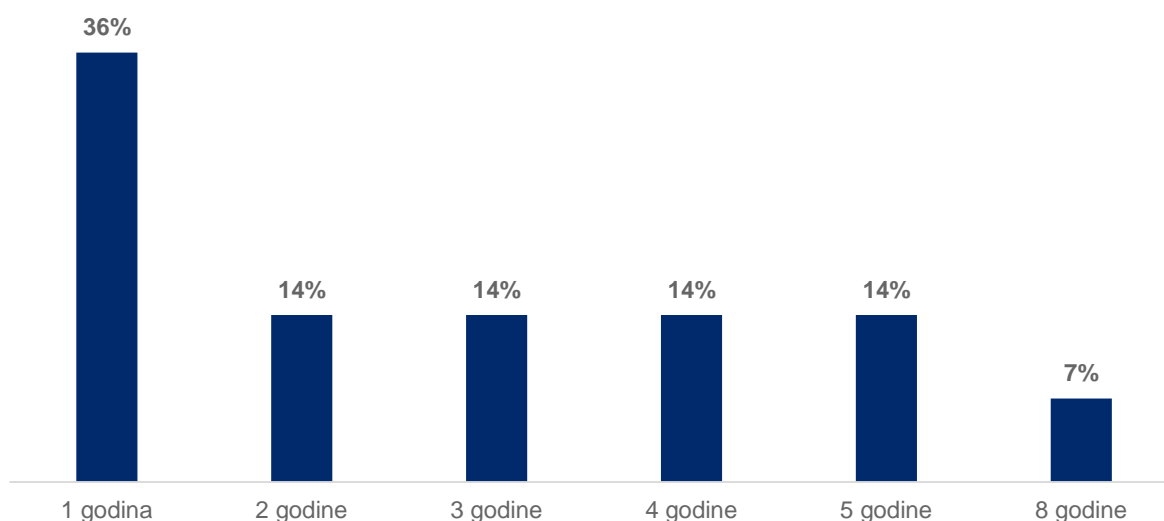
Za 36% ispitanika, sudski predmet u koji su bili uključeni trajao je oko godinu dana, međutim najduže vreme oduzeto za rešenje problema je bilo osam godina (7%).

FOKUS GROUPA SESIJA S KORISNICIMA SUDA

“Postupci suda uzme predugo i ljudi koji rade u tim sudovima često su neprofesionalni. Mislim da sudovi ne rade ispravno, jer predugo traje za slučaj da se reši.”

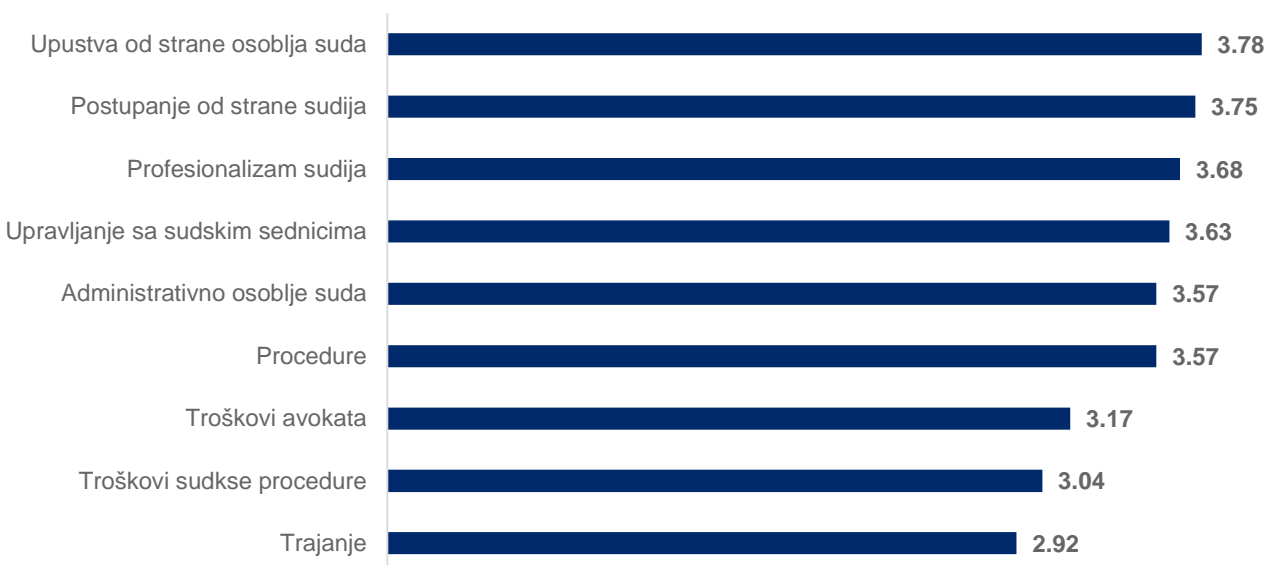
UČESNIK MUŠKARAC

Prikaz 58. Možete li nam reći koliko je trajao proces rešavanja predmeta?



Upitani da rangiraju svoja zadovoljstva sa nekoliko pravosudnih službi na skali od (veoma nezadovoljan) do 5 (veoma zadovoljan), ispitanici su pokazali najveći stepen zadovoljstva sa “upustvo od strane osoblja sudija” (3.78/5) i” Postupanje od strane sudije” (3.75/5). U međuvremenu, oni su pokazali najniži nivo zadovoljstva sa “vremenon rešavanja” (2.92/5) I “troškovima sudske procedure” (3.04/5).

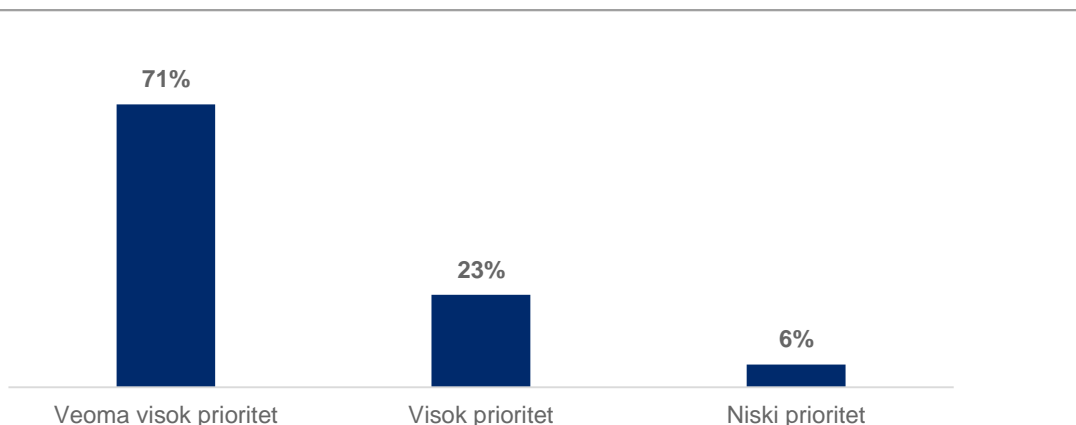
Prikaz 59. Možete li nam reći nivo zadovoljstva pravosudnih usluga navedene dole? (1 = veoma nezadovoljan, 5 = veoma zadovoljan)



U principu, učesnici fokus grupa pokazali su prosečno nivo zadovoljstva sa uslugama dobijenih od strane suda u slučajevima kada su bili uključeni. Međutim sudski korisnici koji su učestvovali na sednicama focus grupa skloni su da misle da slučajevi za nasledstvo traju duže da se rešavaju.

Prema većini ispitanika, predmetima koji se odnose na imovinska prava treba dati “veoma visok prioritet” (71%) u pravosudnom sistemu. Osim toga 23% su rekli da treba dati ”visok prioritet”, dok samo 6% smatra da imovinskim slučajevima treba dati “nizak prioritet”.

Prikaz 60. Prema vašem mišljenju , da li bi trebalo da imovinskim slučajevima dati viši prioritet od strane sudskog sistema? (n = 57)



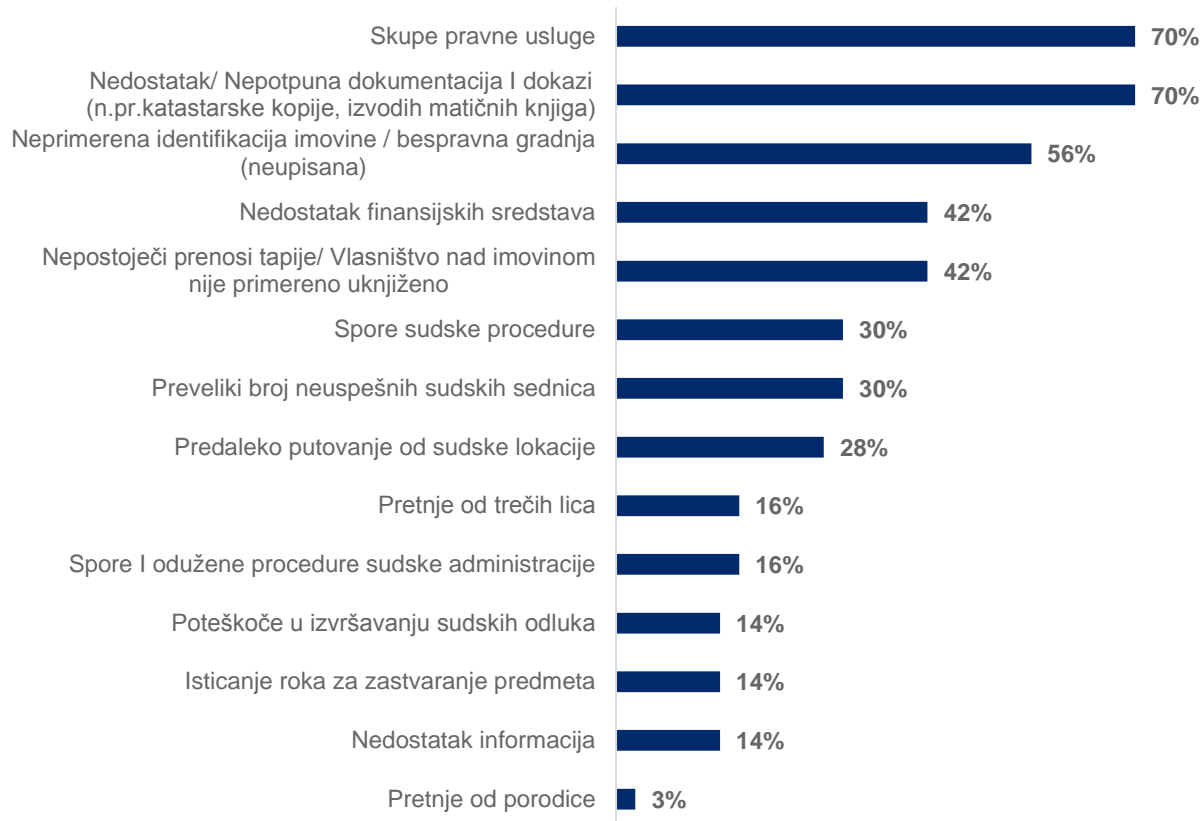
Na pitanja koji predmeti zaslužuju prioritet, izabrana su dva odgovora od ispitanika “Sporovi vezani za porodično nasledstvo” (79%) I “Predmeti protipravnog korišćenja imovine” (62%). Predmeti kao “Sporovi vezani za žene i porodično nasledstvo” (45%) i “Sporovi velikih vrednosti” (42%) su takođe među glavnim prioritetima, “Predmeti u koje su strane pripadnici različitih etničke pripadnosti (posebno raselenim licama)” su identifikovani kao predmeti koji zaslužuju manji tretman prioriteta.

Prikaz 61. Koji konkretni imovinski predmeti zaslužuju prioritetan tretman? (n =57)



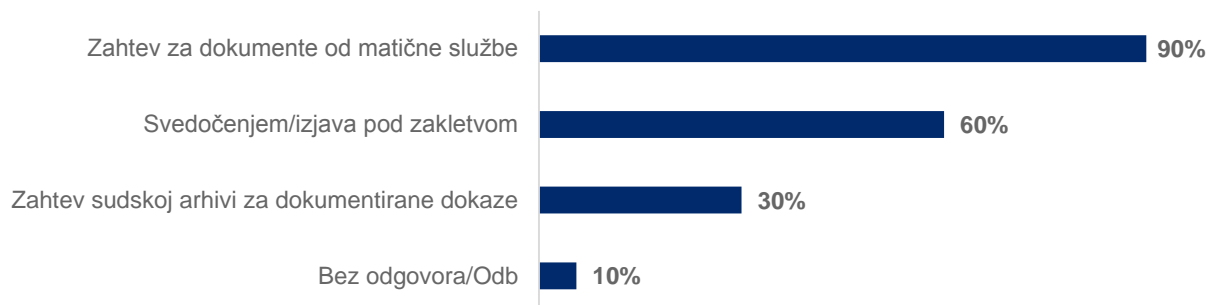
Ispitanici koji su imali sudski slučaj u vezi nasljedstva, su se pitali u glavnim teškoćama prilikom procesiranja predmeta. Tri najčešće teškoće su “Troškovi sudske procedure” (70%), “Nedostatak neophodnih dokumenata za dokazivanje predmeta” (70%), i “neprimerena identifikacija imovine/bespravna gradnja (neupisana)” (56%).

Prikaz 62. Koje su tri glavne poteškoće sa kojima ste se suočali u toku postupka u vezi nasljedstva? (n = 10)



Od sve upitanih osoba, 44% je reklo da je sud preduzeo mere da bi potvrdili da li su identifikovani svi članovi porodice i mogući naslednici, dok je 28% ispitanika izjavilo da sud nije sproveo verifikaciju. Sto se tiče akcije preduzete za verifikaciju, većina ispitanika je izjavilo da je sud “zahtevao sudskoj arhivi za dokumentirane dokaze” (94.2%).

Prikaz 63. Koje mere je preduzeo sud? (n = 10)

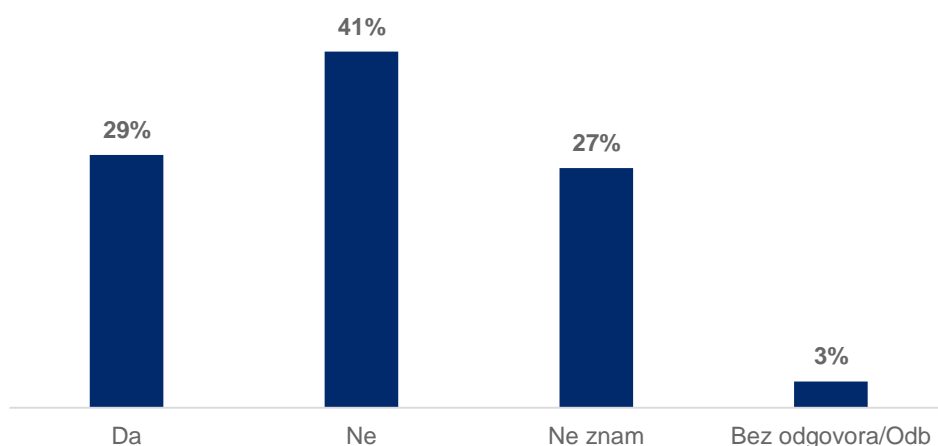


Učesnici focus grupa koji su imali prethodno iskustvo sa imovinom su morali da daju svoje preporuke u tome kako usluge suda mogu se unaprediti. Od njihovog odgovora se predložilo povećanje broja sudija koji se bave imovinom, eliminisanje birokratskih procedura, i pružanje pomoć ženama sa sudskim predmetima i oslobodjenja od administrativnih nameta.

Što se tiče etničkih manjinske grupa koje imaju posebno teškoće u pristupu sudovima, ispitanici su izrazili zabrinutost. 41 procenta od ispitanika je izjavilo da “nema” danas poteškoća u takvim slučajevima, dok 29 procenta veruju da manjine součavaju sa teškoćama u pristupu sudovima. Zatim, 17 procenta ispitanika je reklo da nemaju informacije u ovoj temi.

Kada se raspoređuju po etničkoj pripadnosti, 29.4% Albanske pripadnosti veruju da manjine imaju poteškoća, a 20% Srpske pripadnosti i 0% drugih manjina veruju da grupe manjinskih minoriteta imaju poteškoće u pristupu sudova. Opet, samo 59 ispitanika je odgovorilo na ovo pitanje, od kojih 51 su bili pripadnosti albanska, 5 pripadnosti srba i 3 ostalih manjina.

Prikaz 64. Iz vaše perspektive da li se grupa etničkih manjina součavaju sa poteškoćama u pristupu sudovima? (n = 57)



Oni koji su tvrdili da grupe etničkih manjina imaju poteškoća u pristupu sudu, dodatno su se pitali u sudskim koracima koji mogu da se preuzmu za ublažavanje ovih poteškoća. Prema većini ispitanika sudovi moraju Pružati” pomoć za jezik” (72%), „Pruže osnovnu edukaciju/informacije na njihovim

jezicima” (59%), ili “Pruže službenike za manjine/zapošljavanje manjina” (47%). Manje ispitanika bili su mišljenja da sudovi treba da upostvljaju predstavništva u mjesta gde ima manjina i pružiti pravnu pomoć u vlastitom jeziku. Distribucija između Albanaca i grupa manjina ne pokazuje značajne razlike.

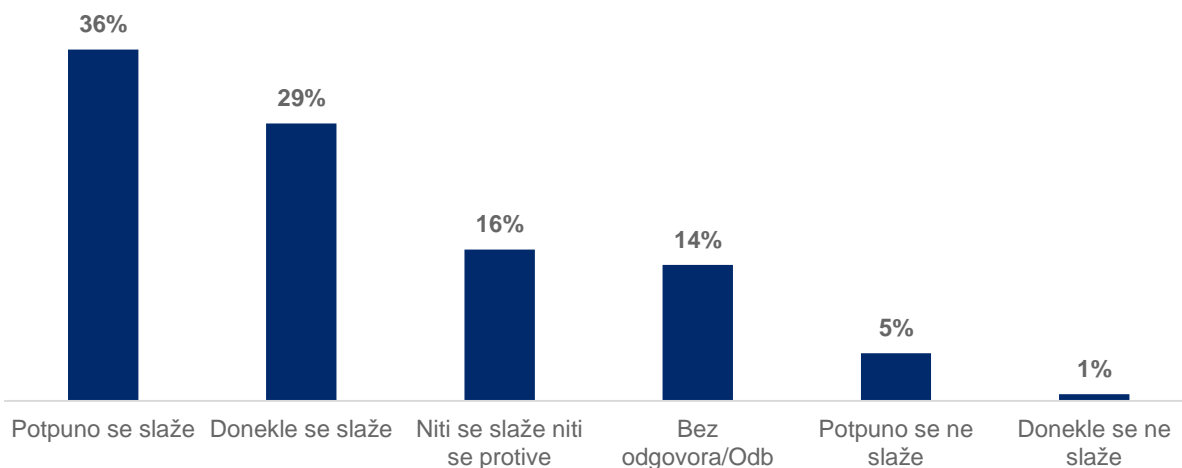
Prikaz 65. Šta sudovi mogu učiniti kako bi se oblazile teškoće (n = 21)



Postoji opšti konsenzus da kosovski sudovi tretiraju ravnopravno manjine, i donose odluke nepristrasno, ravnopravno i pošteno. Ukupno 36 procenta ispitanika “potpuno se slažu” sa ovom izjavom, 29 procenta “donekle se slaže”, u poređenju sa samo 1% ispitanika koji se “ne slažu se u potpunosti”.

Medjutim kad se podele po etničkoj nacionalnosti rezultati su malo je drugaciji. Dok je 37.3% Albanaca “potpuno se slozilo” i 29.4% albanaca “slozilo se donekle” nijeda srbin Ili od drugih manjina nije usao u ovoj kategoriji. Od sve upitanih Srba “potpuno ili donekle se nisu složili”, i 33% od ostali manjina nisu se složili u potpunosti. 66% ostali manjina nisu odgovorili na pitanja, tako da treba napomenuti da ovi podaci imaju visoku maržu greške.

Prikaz 66. Da li se slažete da sudovi Kosova tretiraju manjine na ne nepristrasan i jednako, i sudske odluke nameću zasluženno i nepristrasno? (n = 57)



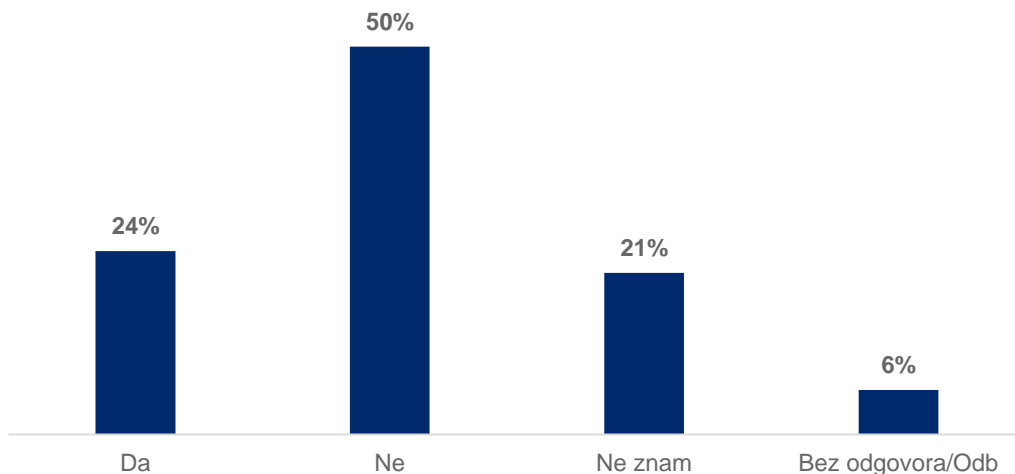
U cilju povećanja poverenja manjinskih zajednica u pravosudnom sistemu, ispitanici smatraju da sudovi trebaju da rade “na jačanje transparentnosti” (55%), “Unapređenje pristupačnosti” (55%), i na “pojednostavljenje procedura” (35%). S druge strane, “Uvođenje posebnih mera za manjine u sudskim procedurama (afirmativno rešenje)” (23%) I “Smanjene troškova” (17%) su identifikovane kao manje izabrane od strane ispitanika. Nije bilo velike razlika između etničkih zajednica ovde.

Prikaz 67. Šta treba da preuzmu sudovi za povećanje pouzdanosti manjina u sudstvu? (n = 57)



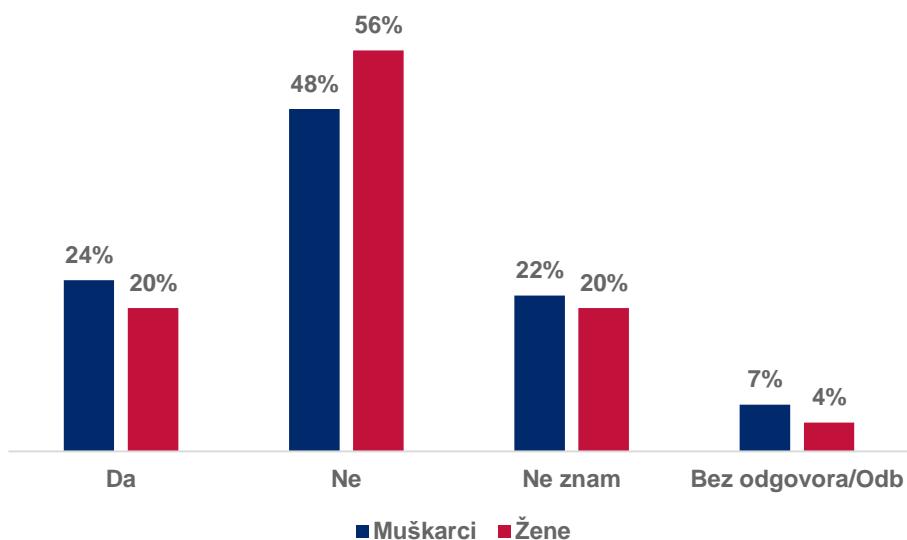
Ispitanicima su takođe postavljena pitanja o izazovima žena u pristupu sudovima. Prema većini ispitanika, žene nemaju posebne teškoce u pristupu sudovima. Polovina ispitanika je izjavilo da nema teškoća za žene u tom pogledu (50%), 24 procenta tvrdilo da je bilo poteškoca, dok je 21% ispitanika nije znalo ili je odbio da odgovori na pitanja.

Prikaz 68. Iz vaše perspektive, da li žene imaju poteškoca u prisustvu na sudovima? (n = 57)



Nema značajnih razlika kada su odgovori podeljeni po polu.

Prikaz 69. Iz vaše perspektive, da li žene imaju poteškoca na pristup sudovima? – Podeljene po polu (n = 57)



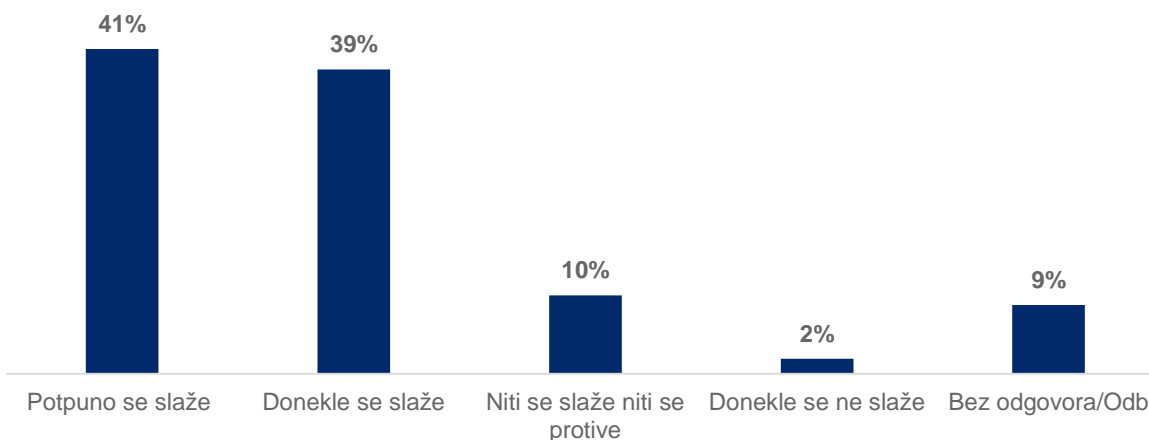
Tri odabrana odgovora na pitanja kako su mogli sudovi da ublaže teškoce sa kojima se žene suočavaju u pristupu suda, bili su “Jačanje transparentnosti” (76%), “zapošljavanje žena u sudskoj administraciji” (68%), i “unapređenje efikasnosti” (58%). Ponovo, nije imalo značajnih razlika kada su odgovori podeljeni po polu. Imajte na umu da su samo ispitanicima koji su izjavili da žene se suočavaju sa teškoćama na pristup sudu su postavljana ova pitanja, tako da broj ispitanika je veoma nizak.

Prikaz 70. Šta treba da preuzme sud na ublažavanje ovih teškoća? (n = 17)



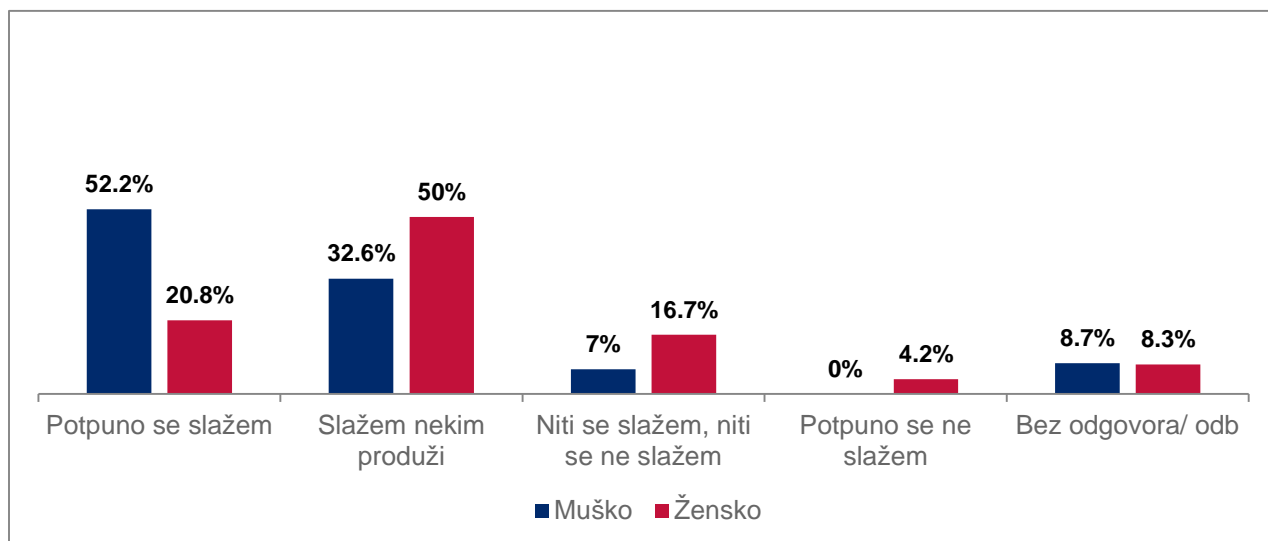
Proceniti opšti sporazum u tome da sudovi na Kosovu tretiraju žene objektivno, ravnopravno i nepristrano, osiguravajući pošteno i pravo suđenje. Od sve upitanih osoba 41% se “potpuno slažu” sa izjavom, 39% “donekle se slažu”, dok samo 2% od njih “potpuno se ne slažu”.

Prikaz 71. Slažete li se da sudovi na Kosovu tretiraju žene ravnopravno i da im pružaju nepristrasne, zaslužene, i pravedne usluge? (n = 57)



Međutim, dok se većina muških ispitanika “potpuno slaže” sa izjavom da “sudovi na Kosovu tretiraju žene pravedno i ravnopravno i da im pružaju nepristrasne, zaslužene, i pravedne odluke” (52%), većina ispitanika žena “slaže se donekle” sa istom izjavom (50%). Samo 20% žena su se “potpuno složile”.

Prikaz 72. Da li se slažete da sudovi na Kosovu tretiraju žene, pravedne, ravnopravno i da im pružaju nepristrasne, zaslužene i pravedne odluke? – Podeljeno po polu (n = 57)



Žene koje su učestvovale u focus grupama su se žalile za njihova iskusva u sudu. Nekih od njih su rekle da ne samo da su se slučajevi obradili mnogo sporo, nego nisu ni primili odgovarajuću pomoć i podršku od suda.

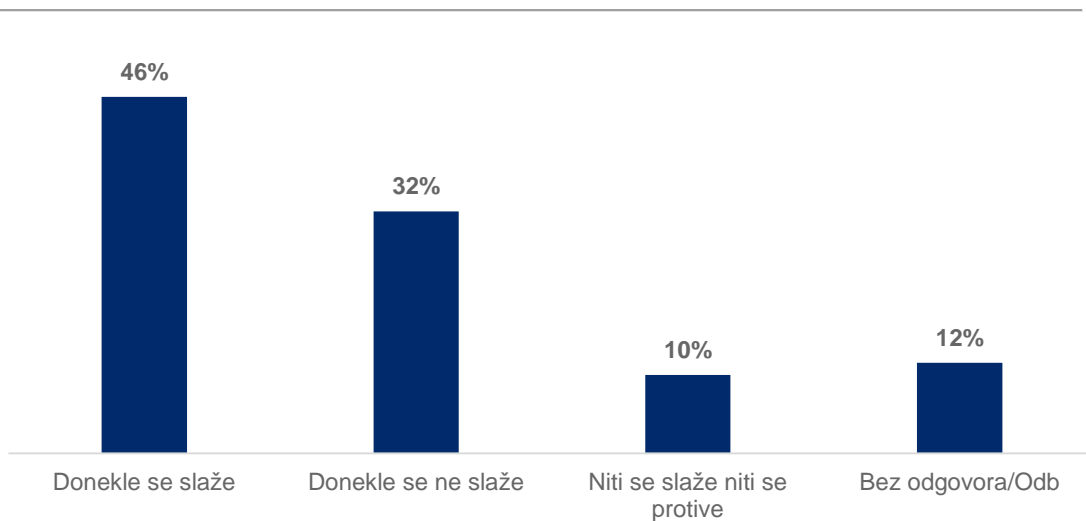
Većina ispitanika veruju da noteri na Kosovu tretiraju žene pravedno i ravnopravno i da im pružaju nepristrasne, zaslužene, i pravedne odluke. Od sve upitanih osoba 46% se “potpuno se slaže” sa izjavom, i 32% “donekle se slaže”. Ponovo, veliki broj žena se “slaže donekle” (40%) sa izjavom, upoređeno sa muškim ispitanika, gde većina njih se “potpuno slaže” sa istom izjavom (54%).

FOKUS GROUPA SESIJA S KORISNICIMA SUDA

“Imao sam puno problema u mom slučaju. Ja sam inicirao slučaj na sudu sama, ali sud nije bio profesionalan prema meni i nije mi pružio potrebnu pomoć. Morao sam sve shvatiti sama.

ŽENA UČESNIK

Prikaz 73. Da li se slažete da notari na Kosovu tretiraju žene pravedno i ravnopravno i da im pružaju nepristrasne, zaslužene, i pravedne usluge? (n = 57)



Prema ispitanicima, sudovi mogu preduzeti neke aktivnosti ako bi povećali poverenje žena u pravosudni sustav. Najčešći odgovori su bili da sud treba da radi na “jačanje transparentnosti” (49%), “Sprovođenje kampanje za javno informisanje i edukaciju u vezi pravosuđa i o pravima žena” (41%), i “unapređenje efikasnosti” (37%), kako bi se povećala sigurnost žena. Podeleno po polu, rezultati pokazuju de većih broj žena veruju da sudovi treba da sprovedu kampanje za javno informisanje i edukaciju, I svakako treba da obezbede obuku o osetljivosti ravnopravnosti na sudu (65% I 54% žena u odnosu na 27% i 22% muškaraca)

Prikaz 74. Šta moze uciniti sud da se poveća poverenje žena u pravosudnom sistemu? (n = 57)



Sudski korisnici koji su učestvovali u diskusijama focus grupa veruju da ljudi uopšte i žene posebno, treba da imaju više pristup informacijama u njihovim naslednim pravima. Među predloženim da informišu ljude u njihovim pravima na nasledstvo su:

- ⇒ TV debate i informativni oglasi (Uroševac: Romi, Aškalijai i Egiptani, Gnjilane, Peč, Pristina: Albanci; Srbi – Južno Kosovo);
- ⇒ Kampanje za podizanje svesti za odrasle i decu (Uroševac, Gnjilane, Pristina: Albanci, Romi, Aškalijai i Egiptani; Srbi – Sever Kosova);
- ⇒ Brošura (Uroševac, Gnjilane: Albanci, Romi, Aškalijai i Egiptani)
- ⇒ Online kampanje (Gnjilane, Pristina: Albanci; Srbi – Južno Kosovo).

4.0 ZAKLJUČAK

Dok većina građana Kosova veruju da poseduju nekretnine, broj registrovanih vlasnika je veoma mali. Pored toga, samo 19% svih žena ispitanica je imalo imovinu upisano u njihovo ime, u poređenju sa 79% ispitanika muškaraca. U 74% od slučajeva kada je porodica imala samo jednog člana upisano kao vlasnika, 90% njih su bili Muškarci.

Ustvari, mali broj ljudi je imalo prijavlenu imovinu, u poređenju sa brojem onih koji sebe smatraju vlasnici. To se dešava naročito na nasleđenu imovinu, a to znači da moraju da rade više na edukaciju građana zašto je važno prijaviti nasleđenu imovinu.

Manje od polovine ispitanika je izjavilo da su imali saznanja o potrebnim dokumentima za traženje imovine. Dva do tri žene izjavile su da nisu imale znanja za ova dokumenta, a manji broj žena nego kod muškaraca je znalo da postupak nasleđa počinje kod notara. Građani Srbije su imali najmanje znanja o dokumentima koji su potrebna za transakcije nekretnina.

Većina ispitanika veruju da žene i Muškarci treba da imaju jednaka prava na imovinu. Međutim kada su zamoljeni da pokaže jedan konkretan slučaj kada je neka devojka u njihovom susedstvu nasledila imovinu, više od polovine ispitanika se ne seća nijednog slučaja. Prema polovini ispitanika, žene na Kosovu ne traže svoja prava na nasleđstvo, a većina ispitanika smatra da žene same odustaju od tih prava. Naime, procenat žena (34%) koje su prošle kroz postupak sukcesije i odrekle se svoja prava na nasleđstvo je bio mnogo većih nego kod muškaraca koji su rekli istu stvar (6%). Kulturne prepreke koje uskraćuju prava žena na nasleđstvo i strah od prenosa imovine na porodicu muža bili su glavni razlozi da žene odustaju od njihovih imovinska prava.

Vecina žena koje su uključene u sudskim predmetima koje se odnose na imovinu je izjavilo da je muški član njihove porodice započeo suđenje, u poređenju sa većinom ispitanika muškaraca koji su rekli da su lično započeli taj proces. Osim značajnog zadovoljstva sudskih usluga, ispitanici su se žalili previše u skupe sudske usluge, nedostatak/nepotpuna dokumentacija i dokazi, neprimerene identifikacija imovine /bespravna gradnja kada su u pitanju slučajevi nasleđstva.

Postoje nekoliko oblasti koje mogu da informisu kampanju za informisanje. U principu, ljudi nisu znali da notar može da počinje postupak nasleđstva. Ovo je posebno tačno za žene ispitanice, Srba i starosne grupa mladih i starih.

Mlađa populacija (18-24) je grupa koja je najmanje informisana o vezih ovih slučaja. Oni uglavnom imaju tendenciju da identifikuju oca kao osobu zaduženu za odluke, doprinoseći bogastvu, na vrhu imovine, i kao inicijator postupka nasleđstva. Oni takođe imaju najmanje znanja o dokumentima za postupke nasleđstva. Svi ispitanici su identifikovali "brata" kako najmanje podržava prava žena za nasleđstvo. Prema tome, ova statistika može da se koristi kao informacija za ciljane mladih ljudi, naročito muških grupa, u cilu podizanja svesti i edukacije žena o njihovim pravima na imovinu, posebno za nasleđstvo.

Na isti način žene su imale manje znanja u procedurama nasleđstva i drugih imovinskih transakcija. Kao rezultat toga, one treba da budu usmjerene odvojen i intezivnije od muškaraca. Ispitanici Srbi su imali manje znanja od albanaca i drugih manjina, zbog toga onih treba da budu meta na isti način, posebno zato što najmanje veruju da žene treba da naslede od svoje porodice i imali najmanje znanja u vezi slučaja kada je devojka nasledila imovinu.

Sve ispitanici žene i sve ispitanici žene i muški srpske nacionalnosti identifikovali najmanje oca kao davalaca prihoda i uglavnom identifikovali majku. Ovo viđene može uticati na kampanju.

To su i mnoge regionalne razlike koja može pokrenuti daljna istraživanja i razliđite kampanje. Tačnije stanovnici regiona Uroševac identifikovali su majke i očeve kao pristalice imovinskih prava, i slaže se da nasledstvo treba da bude jednaka za devojke i dečake. S druge strane, ovi ljudi nisu znali puno u transakcijama nasledstva i nekretnina, imali su najmanji procenat ispitanika koji svoju nasleđenu imovinu smatraju kao svoju, a žene su češće navodile da su se odrekle svoja prava na nasledstvo. Ovo može da pokrene dalja istraživanja da se utvrdi zašto ti stavovi su pogresivni, a možda i jedna druga potrebna kampanja.

U Peči, mnogo više od prosečnog ispitanika seča se slučaja kada su žene nasledile imovinu. Takođe, stanovnici ovog regiona češće prijavljuju ženu registrovanu ka vlasnik imovine, i da identifikuju majku kako doprinosom porodičnom imanju. Međutim ovi pojednici najmanje se slažu da nasledstvo treba da bude jednako podeljeno između devojka i dečaka da žena treba da nasledi , i da porodične odluke da se zajedničko uzimaju između muža i žene. Nedostatak znanja je najveća prepreka u ovom regionu. Dodatna istraživanja mogu utvrditi da li žene u Peć nasleđuju više i ako (i u Đakovici koja ima isti rezultat) mogao uprkos nalazima prkositi pristupu.

U region Mitrovica manje ljudi se slažu da žene se odreknu njihova prava na nasledstvo nego u drugim regionima. Ova činjenica može pokrenuti dodatna istraživanja da bi se utvrdilo zašto je tako.

Takođe može se pokrenuti istraživanja podeljeno između ruralnih i urbanih područja. Priština i Peč , imaju više imovine stečenu tokom braka, dok u Prizren stanovnici uglavnom poseduju manje imovine.

Na kraju stanovnici Prištine imaju više znanja koja imovina treba da pripadne oba supružnika. Van Prištine, većina ispitanika se slaže da imovina stečena tokom braka treba da pripadne oba supružnika, ali manje se slažu da druga svojstva moraju pripasti oba supružnika. To znači da bi trebalo dase fokusira na kampanje više izvan Prištine i različitih kategorija imovine, i takoče je važno da se razume i obrati promenu u percepciji različitih tipova imovina.

Agencija Sjedinjenih Država za međunarodni razvoj

1300 Pennsylvania Avenue, NW
Vašington, Okrug Kolumbije 20523

Tel: (202) 712-0000

Faks: (202) 216-3524

www.usaid.gov